3-a Jaro. N-o 119—120 APERAS SEMAJNE 8. Januaro 1927



ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Redaktanto: E. LANTY 14, Avenue de Corbéra, Paris-XII^e	Sidejo de Ekzekutiva Komitato de SAT 23, Rue Boyer, Paris-XX^e	Administranto: R. LERCHNER Colmstrasse 1, Leipzig O 27

BLANKAJ MASTROJ – FLAVAJ SKLAVOJ

(SKIZO EL NEDERLANDA HINDIO)

La ĉi suba historieto estas verkita de la juna India aŭtoro K-do Smelli.

Ĉar ĝi trafe karakterizas la rilatojn inter blankaj regantoj kaj flavaj regatoj ni traduke prezentas ĝin al la Legantaro de "S-ulo". *670* kaj *5877*

Al la naŭjara Sidin oni hieraŭ elbatis la okulon... La maldika knabo kun la flava vizaĝo nun scias, ke ne estas permesate diri al blankulo: "Mi ne iras", kiam la blankulo diras, ke oni devas alporti pilkon, kiu falis en la apudan ĝardenon. Oni devas tiam rapide forkuri, serĉi la pilkon kaj alporti ĝin al la blankulo. Sed tion ankoraŭ ne sciis hieraŭ la malgranda Sidin.

Li sidis sub arbo rigardante al la piedpilkludado de la blankuloj. Streĉa, beleta kaj facile komprenebla ludo. Sidin estus povinta kunludi, sed la blankuloj ne akceptas brunajn sklavojn en sian klubon. Unu blankulo donis tian fortan piedfrapon al la pilko, ke ĝi flugis trans la barilon en la rizkampon de sinjoro Belko.

"Alportu ĝin!" kriis la blankulo al Sidin. "La posedanto min batos", diris Sidin, "mi ne iros sur lian kampon".

Post tio la blankulo eklevis bastonon kaj post sekundo Sidin sentis netolereblan doloron super la nazo kaj en la dekstra okulo. La doloro estis tiel netolerebla, ke li falis sur la teron, perdis sian konsciencon kaj ne povis memori ion pri tio, kio plue okazis.

Tute difektita estis la okulo de Sidin. Mi unue rakontis la historion de tiu ĉi kompatinda knabo, ĉar tio ĉi estis la lastokazinta el miloj da tiaj korpaj difektigoj.

Oni eble kredas, ke oni povas venigi la krimulon antaŭ la tribunalo, por ke li estu punata pro sia fiago. Erare!... Sur la insulo Java ekzistas punoj, malliberejoj, punlaborejoj, nur por la indiĝenaj sklavoj.

La sukerkampoj apartenas al la holandano Bilbo. Antaŭ dekkvar tagoj li dungis 300 infanojn kaj junulojn por labori por li. Ili laboregas en la varmega sunbrilo de la frua mateno ĝis malfrua nokto. Mi provos iom rakonti pri ĉi laboro:

Karbe nigraj estas la dorsoj de la sklavoj. Dum 12 horoj ili estas varmegigataj de la brula sunbrilo. Tagmeze ili havas duonhoran paŭzon por manĝi.

Sub grandega arbo, en malvarmeta tendo sidas la gardistoj. Laŭvice ili ekprenas la teleskopojn por rigardi la senripozan laboron de la sklavoj. Ili ne rajtas rektigi momenton la dorsojn. Ili estas dungataj por kompletaj 12 horoj kaj ili scias, ke la leĝo de la holandanoj diras: "Ĉiu kolorulo, kiu ne plenumas la regulojn de la kontrakto, perdas la rajton je la tuta salajro."

Kaj ili scias ankaŭ, ke la ĉefoj havas longajn vipojn: la vipoj povas atingi dekdu indiĝenojn samtempe. La batoj postlasas sangajn vipstriojn kaj kun sanga dorso oni ne povas labori sub la sunvarmego. Kaj ekzistas ankaŭ la "leri" muŝoj, kiuj kiel kun preniloj pikas en la vundojn. La "leri" amas la sklavan sangon same kiel Bilbo kaj la aliaj holandanoj la sklavan ŝviton.

Por kvar semajnoj la infanoj kontraktis. Por tio ili ricevas tiom, kiom malgrandulo bezonas por 24 tagoj kaj eventuale ankoraŭ por unu plia semajno por vivi.

Mi diris "ili ricevas". Sed fakte ili ricevis nenion. Kio okazis. La dekunuan tagon venis la ĉefoj kun nova aro da laboristoj. La plej aĝa gardanto diris al la aliaj: "Haltu, kaj kunvenu en la oficejon."

Tie sidis tri policistoj, unu el ili tenis en la mano paperon. "Ĉu ĉiuj ĉeestas?" demandis Bilbo. "Jes", estis la respondo.

La policisto, kiu tenis la paperon en la mano kriis: "Atentu!" Tiam li laŭtlegis la nomojn de dekdu- aŭ dekkvin taglaboristoj kaj demandis: "Ĉu vi estas membroj de la Sarekat Rajat?" (Nacia-revolucia organizo).

"Ne" diris ĉiuj. La policisto ruĝegiĝis, pugnigis sian manon minacante super la kapo kaj kriis: "Aĉularo! Forkuraĉu, se ne, mi pafos vin".

Forkuregis la flavaj sklavoj.

Kaj eble vi demandos: "Sed kioman salajron ili ricevis por la dek tagoj da pezega laboro?" La respondo estas: "Neniom".

El la mezepoka Hungario

Pri la Balotelektoj

Ili okazis la 8-an kaj 17-an de decembro 1926. La registaro elektis la tagojn tiamaniere, ke la laboristaro povis tre malfacile partopreni la balotadon. Ĝi ja okazis dum labortagoj, kiam ne liberaj estas laboristoj. Ĉe ni la balotoj estas duspecaj: publikaj kaj sekretaj. La sekreta baloto ekzistas nur en kelkaj grandurboj, precize dirite ĝi okazis ĉifoje en 46 distriktoj, dum la publika baloto okazis en 199 distriktoj. La preteksto por pravigi tian strangan diferencon estas, ke ne ĉie la hungaria popolo estas sufiĉe "matura" por voĉdoni sekrete.

Antaŭ la balotaj tagoj, ĝendarmoj, detektivoj kaj soldatoj grandare kvazaŭ invadis la tutan landon. Sed ankaŭ subaĉetiga mono grandskale cirkulis. En la provinco dum kelka tempo oni drinkis, manĝadis kaj sin amuzis treege. La opoziciaj partioj ĉiel estis ĝenataj kaj malhelpataj. En kelkaj distriktoj ili tute ne povis pro teroro kandidatojn delegi. Kaj kie estis malgraŭ ĉio opoziciaj kandidatoj, tie la balotantoj estis gardataj per la ĝendarmoj en diversaj ejoj, unuvorte malliberigataj.

La teroro estis tiom akra, ke eĉ la homa sango fluis en kelkaj lokoj. Ekzemple, en vilaĝo ne malproksime de Budapeŝto du homoj estis mortpafataj de ĝendarmoj. Jen kiamaniere estis atingata la rezulto, kiun la burĝaj gazetoj en la tuta mondo prezentas kiel grandan sukceson por la Bethlen-a registaro. La ĉi suba tabelo montras la konkretan rezulton de la friponmaniere aranĝita balotelektado.

No.	PARTIOJ	Mandatoj 1922	Mandatoj 1926	Gajnis	Perdis
1.	Registara partio	146	175	29	—
2.	Kristana ekonomia partio	25	35	10	—
3.	Socialdemokrata partio	24	14	—	10
4.	Maldekstra partio	13	9	—	4
5.	Eksterpartiaj opoziciantoj	20	5	—	15
6.	Rasdefendantoj (vekiĝantaj hungaroj)	8	3	—	5
7.	Kamparana partio	4	3	—	1
8.	Etburĝa partio	—	1	—	—
9.	Kossuth-partio (respublika partio)	3	—	—	3
			245	—	—

Necesas klarigi, ke la 1-a, 2-a kaj 7-a partioj estas la sama sub tri malsamaj nomoj. Sekve 213 mandatojn havas nun la registaro.

Estas ankaŭ notinde, ke inter la tri rasdefendantoj ("vekiĝantaj hungaroj") estas la fama fimortigisto Ivan Hejjas (Hejaŝ), kiu, post la proleta diktaturo, kun sia bando mortigis 54 laboristojn per tute kruelaj manieroj. Pro tio li estis dum kelka tempo enkarcerigata, sed baldaŭ amnestie liberiĝis. Li estas persona amiko de Horthy.

Tiel statas la aferoj en la teroro regata, malfeliĉa Hungario. (233—466)

En la karceroj

Jen letero, kiun la skribinto nur sekrete povis forsendi por sciigi nin pri si. La antaŭaĵoj de la aferoj estas jenaj: Dum la jus okazinta elekto de la landaj reprezentantoj, oni arestis laŭ la ordono de la distriktestro de Rakozskerezstur (apud Budapest), ok laboristojn, ĉar ili kuraĝis agitadi por la laborista partio. Ĉi K-doj estis kondukataj al Gödöllö kaj tie mal-



La blazono de Horthy

liberigataj ĝis kiam la baloto pasis. Krom Schönmann, ĉiuj jam liberiĝis, nur lin oni ankoraŭ tenas en karcero.

Laŭ la diroj registaraj jam delonge ĉesis en Hungario la sistemo de enkarcerigo kaj neniun oni malliberigas sen juĝo. Sed kiel montras ĉi fakto, tio nur estas registara diro. Mi povus citi al vi aron da samaj okazintaĵoj.

"Estimataj K-doj!

Spirite mi estas ankoraŭ sana, sed se pludaŭros la afero mia korpo ne povos elteni. Tri semajnojn mi jam estas en mallumo. Miaj okuloj doloras. Eĉ en la plej severa punejo ne okazas, ke oni tenas iun pli ol ok tagojn en malluma ĉelo. Depost ses tagoj mi ne povis lavi min, de ok tagoj ne razi.

Tri semajnojn mi kuŝas en ĉi glacia malvarmo sen pajlosako. Miaj piedoj tremas. La ĉelon mi nur povas purigi ĉiun sesan tagon, miaj oreloj estas ŝtopitaj per malpuraĵo, sur miaj fingroj estas vundoj, kiuj pro la malpuraĵo kaj malvarmo pusas. La ekskrementujon mi jam de kvar tagoj ne povis elporti, haladzo plenigas mian ĉelon. Tri semajnojn mi ricevis *nenian* nutraĵon. Se oni ne alportus al mi de hejme ion, mi jam estus malsatmortaĉinta.

Legi estas ne eble kaj tial mi la tutan tagon iras tien kaj reen. Tri semajnojn mi ne kombis min kaj ne ŝanĝis la malsupran vestaĵon, la supran kovras malpuraĵo. La policistoj estas bonvolemaj, sed ili povas nenion fari, ĉar ĉiam ili havas okupon. Kondamnita mi ne estas, akuzo pro krimo kontraŭ mi ankaŭ ne okazis...

Gödöllö, la 15-an de decembro 1926.

Ladislao Schönmann."

Tradukis laŭ artikolo en "Nepszava" (Voĉo de Popolo). *Beta.*



EL JAPANIO

La nuna situacio en la Laborist-Kamparana Partio

La Japania Laborist-Kamparana Partio staras nun antaŭ grava vojdisiĝo. Ĉi alternativo konsistas en tio, ĉu ĝi estu la partio de la Proletaro kaj kamparanaro aŭ ĉu ĝi estu liberalisma partio de la burĝaro. Malgraŭ la decido de la dua kunsido de la partia centra ekzekutiva komitato: malfermi la pordon por ĉia ero de la Proletaro, la tria kunsido decidis eksigi el la partio la kvar komunistemajn unuiĝojn (t. e. la Konsilantaron de la japanaj Laboristunuiĝoj, Unuiĝon de proleta junularo, Masedukada Unuiĝo kaj Sui-Hei-Ŝa proleta unuiĝo).

J. L. K. P., kiel firma, unueca politika partio, kiu ampleksas ĉian elementon de la Proletaro kaj kamparanaro estas grava timigo por la burĝoj. Precipe la laborist-kamparanan partion ampleksantan ankaŭ la maldekstrajn grupojn, kiuj konstante batalas kontraŭ la burĝa potenco, ili ege timas. Tial, ili ĉiel subtenis la eksigon de la maldekstrularo el la partio.

La tiel nomata unueca proletara partio, t. e. japana Laborist-kamparana Partio, estas la karakteriza partia formo, kiun postulis la historia evoluo. Japanio subite eniĝis en la imperialisma periodo. Ne perfektiĝis en ĉi malfruiĝinta lando de la kapitalismo kun ĝiaj feŭdaj restaĵoj la burĝa liberalismo. Ankaŭ la proletara movado ne sekvis la kutiman evoluon, kaŭze de la rapida disvolviĝo, sed ekzistas miksite en la proletara tendaro la ordinaraj elementoj de la historia aliiĝo.

La sola vojo, por ĉi en la politika disvolviĝo malfruiĝinta Proletaro, kiu neniam havis politikan liberon, estis la kunligo de ĉia proletara ero al granda unueca proletara partio.

Ĉi unueca partio, kiu naskiĝis de tia neceseco, sole estis la efektive ebla batalformo por la japania Proletaro. En tia situacio dividi la fortojn de la laborista klaso kaj kamparanaro signifas malfortigi ilian batalforton kontraŭ la organizita, reakcia atako de la burĝaro. La dekstra

gvidantaro konstante projektas tian dividon de la proletara batalforto. Tamen en la dua kunsido de C. E. K. dank' al la klopodoj de la C. K. de l' japania Kamparana Unuiĝo ktp. la aliĝo al la partio estis ebligata al la tuta proletara amaso kun escepto de tre malmultaj maldekstraj eroj. Sed la tria kunsido renversis la antaŭan decidon kaj malpermesis la eniron en la partio ankaŭ al la amasoj de la kvar unuiĝoj.

Tio estis simpla detruiĝo de la proletara unueco. La dekstra gvidantaro nun sekvas tian politikon, kiu havas kiel celon, aŭ liveri la partion al la burĝa liberalismo, aŭ detrui ĝin por fondi kun la restintaj eroj novan liberalisman partion.

Laŭ raporto de *Oka — Fumio.*

Aldono redakcia. — Kvankam estas forigita sufiĉa kvanto da partia tendencemo el tiu raporto, ni tamen ne povis fari, ke ĝi estu vere objektiva, tial ke mankas en la manuskripto ciferoj kaj cito de faktoj. Estus tamen tre interese por nia tutmonda legantaro, ekscii tute precize pri la proporcio de la inter si batalantaj fortoj. Sed bedaŭrinde la aŭtoro, kiel cetere la pli granda parto el niaj kunlaborantoj, ne scipovis sin apartigi, dum la tempo kiam li verkis por "S-ulo", de la batalo en kiu li partoprenas. Tio estas tamen necesa por objektive informi la SAT-anaron, kiu nur bezonas ekscii pri faktoj kaj ne atentas la subjektivajn, flankajn konsiderojn de raportinto. Ni denove kaj insiste petegas, ke niaj kunlaborantoj neniam forgesu, ke "S-ulo" ne havus vivrajton, se ĝi estus partia organo. *Red.*

Laborleĝdono

La japana registaro lastatempe publikigis diversajn leĝojn kaj ordonojn pri laborreguligo.

La 1-an de julio la leĝo pri la minimuma aĝo por allaso al laboro en industrio kaj la leĝo modifanta la leĝon pri fabrikoj fariĝis efikaj.

Tiuj du leĝoj konsistigas grandan progreson en japania socia leĝdono. Rezulte el la modifoj faritaj, la leĝo pri fabrikoj de nun ampleksas 46 000 establojn, okupantajn 1 636 000 virojn kaj 896 000 virinojn. Interalie, la nova leĝo malplimultigas la laborhorojn kaj pritraktas la malpermeson de nokta laboro por virinoj kaj junuloj, kompenspagon okaze de akuŝo, ktp. La minimuma aĝo por allaso al laboro en industrio estas 14 jaroj anstataŭ 12.

Inter aliaj leĝoj akceptitaj, oni povus mencii: la leĝon pri arbitracio ĉe laborkonfliktoj, la leĝon pri asekuro kontraŭ malsano, leĝon pri kooperaj societoj, kaj oni devus ankaŭ aludi kelkajn ordonojn pri minlaboro.

Evidente, Japanio daŭre progresas sur la vojo de socia reformo. Iom post iom ĝi aplikas la principojn de la konvencioj de la Internacia Labora Konferenco. Tiurilate, oni povas anonci, ke la konfirmo de la projekto de konvencio fiksanta la minimuman aĝon por allasi infanojn al industria laboro estis registrita de la Sekretario Ĝenerala de la Ligo de Nacioj la 7-an de aŭgusto.

El "Bulteno de Internacia Labor-Oficejo".



LA VERA SOLIDARECO

La VII-an Tut-Sovet-Unian Kongreson de l' sindikatoj partoprenis, kiel delegito K-do Cook (Kuk), la ĉefsekretario de la Anglia Karbminista Federacio. Entuziasme aplaŭdita, li diris:

"Vortoj parolas malpli elokvente ol agoj! Viaj agoj parolis multe al ni: vi sendadis al ni *oron*[1]), dume germanaj, polaj kaj laboristoj de kelkaj aliaj landoj sendadis al niaj mastroj *karbon,* por rompi nian strikon."



K-do Cook (dekstre), K-do Ŝvarc, prezidanto de C. K. de Tut-Sovet-Unia Sindikato de karbministoj, (maldekstre). En la centro — sekretario de K-do Cook.

Laŭ komuniko de SAT-ano (5250).



EL GERMANIO

Stranga striko

Jam depost kelkaj semajnoj en la provinco Vestfalio okazas lerneja striko de evangeliaj infanoj, iniciatata de pastroj por protesti kontraŭ la enoficigado per la registaro de eksevangeliano ("disidento") kiel lerneja inspektoro. En nia plej granda provincurbo Dortmund strikas 9% el la gelernantoj. Sed en kelkaj lokoj pro pli forta influo de la pastroj strikas pli ol 50%. Pri la morala praveco kaj amplekso de la striko la "kristanoj" mensogadas kiel kutime. En kelkaj lokoj la katolikoj morale subtenas la strikon. Sed la instruista unuiĝo oficiale agitadas kontraŭ ĝi. La registaro deklaris neniel cedi. Do, registaro kaj instruistaro kontraŭ pastraro! Ŝajnas, ke la strikgvidantoj nur atendas favoran momenton por ĉesigi la strikon, ĉar la fiasko estas antaŭvidebla. Ni ne forgesu citi, ke kelkaj pastroj, agitantaj por la striko, sendas *siajn* infanojn al pli altaj lernejoj, kie ili lernas kune kun katolikoj, judoj, ktp. Sed tie oni ne strikas malgraŭ ĉeesto de senreligia lernejinspektoro. Jes, tia estas la pastra moralo, ĉu necesas diri ĉi tie, ke la religio nur estas la universala opiumo por la suba popolo? *Dubaptito 61.*

Klasa justeco

Se faŝistoj atakas respublikanojn kaj ĉi lastaj defendante sin, vundigas iun faŝiston, la juĝistaro plej ofte kondamnas la atakitojn. Sed se faŝistoj mortigas maldekstrulon, ili plej ofte ricevas nenian punon. Jen ekzemplo: En junio estis de la "ŝtalkaskuloj" mortpafita K-do Doktor. Li estis trankvila viro, diligenta funkciulo de nia partio (socialdem. partio). Li abomenis mortigon kaj nun li mem fariĝis viktimo de ia vagulo. Dumnokte iris Doktor el nia partisekretariejo kune kun du K-doj hejmen. Survoje ili renkontis ŝtalkaskulojn. Doktor diris: "Jen la estonto de Germanio". Tio kaŭzis disputon. La faŝistoj alproksimiĝis kaj de distanco de 15 metroj la ŝtalkaskulo Magiera subite pafis al Doktor, kiu trafite en la koro tuj estis senviva.

Magiera forkuris. Poste la polico arestis lin, sed pro postulo de l' juĝistaro li devis esti liberigata. Nun en decembro estis la proceso. Kaj kio okazis? La tribunalo ne kondamnis lin. La tribunalo kredis, ke estis nur distanco de ½ metro kaj ne de 15 metroj, do necesis sin defendi. La prezidanto eĉ plene fidis je tiuj eldiroj, kiujn neniu atestanto povis konfirmi. Aliflanke li kredis ĉion, kion oni diris pri Doktor malfavoran.

Ĉu mirige, ke sub tiaj cirkonstancoj la dekstruloj pli kaj pli impertinentiĝas.

E. Haschke (674).



EL FINNLANDO

En Finnlando ekzistas leĝo, kiu malpermesas la posedon de la plej eta kvanto da alkoholaĵoj. Severe punataj estas tiuj, kiuj malobeis la leĝon. Sed kion oni spertis dum la efektivigo de ĉi leĝo.

La polico estas treege okupata malkovri alkoholkontraŭbandistojn kaj ofte okazas severaj bataloj inter la unua unuflanke kaj la kontraŭbandistoj kaj alkoholvendistoj aliflanke. Sufiĉe ofte ĉi bataloj havas hommortigan finon. Multfoje okazas, ke la polico kontrolas ŝipojn, aŭtomobilojn ktp. kaj konfiskas tiujn, kiuj transportis malpermesitan alkoholon. Sed tio nur estas eta malhelpo por la alkoholvendistoj, kiuj jam sufiĉe riĉiĝis per ĉi okupado. Kaj cetere malantaŭ la tuta afero kaŝiĝas la kapitalistoj de la lando, kiu kontraŭas la leĝon. Sed kiu trinkas la alkoholaĵojn? Ilin trinkas la senkonsciaj laborulamasoj. Ili riĉigas la kapitalistojn kaj mizerigas sin mem. Kaj pro ia malbona eco de la finnoj, ĉi tiu trinkado ne nur kaŭzas monperdon por la laboristoj, sed ofte eĉ perdon de vivo aŭ almenaŭ saneco. Ĉar se iu finno ebriiĝis, li sentas

---

[1]) La sovetiaj laboristoj sendis 11 500 000 rublojn.

ne venkeblan batalemon kaj raportoj pri mortigoj kaj vundigoj kaŭze de ebrieco estas ofte legeblaj en la finnaj gazetoj. Tia estas la forto de la kontraŭalkohola leĝo. Sed ne pli bone estas kun aliaj leĝoj, kiuj timigas la homojn pri ilia libereco. Tion montras okazintajoj en la finna armeo, kie kelkaj altrangaj oficiroj enpoŝigis rimarkindajn sumojn, apartenantajn al la Ŝtato. Kaj aliloke okazis gravaj malordoj, kontraŭ kiuj la leĝo sin montris senforta. La stato estas tia, ke eĉ jam burĝaj gazetoj ekkrias: "Ĉu la leĝoj jam perdis ĉian signifon?"

Ĵus oni voĉdonis en la parlamento pri la buĝeto por 1927. Kelkaj centoj da milionoj estis destinitaj por la militaferoj. En ĉi buĝeto por militaferoj, oni ankaŭ proponis sufiĉe gravan sumon doni al la volontuloj, burĝa buĉistgvardio (ŝirmgvardio), kies agoj sin direktas kontraŭ la Laboristaro, konforme al la devizo: "Kontraŭ eksteraj kaj internaj malamikoj." Kiuj estas la internaj malamikoj, la laboristoj jam povis sperti...

Vojaĝemulo.

Jubileo-Ĉeno[1]

Kozloviĉ *(Kakarlik) 0,50 rubl;* Lehtinen *(Lauttakylä) 3,75 mk. finn.;* Nicolle *(Semur-en-Auxois) 11,40 fr. fr. kaj alvokas K-dojn 1214, 2970, 4544;* Freund *(Freiburg) 0,50 mk.;* Kuriĉ *kaj* Fonkaĉ *(Moskvo) 3 rubl. alvokas ĉiujn siajn koresp-antojn.* Fedotov *(Ŝaĥty) 1 rubl. alvokas K-dojn Skoropupov, Levenzon... veteranojn de esperanto, novajn SAT-anojn Ananjev, Veliĉkin, Nogin, Nefjodov; amikojn kaj koresp-antojn Zankovoj, Sadykov, Grete Teichmann, Löwe, Petrov Petro, J. Skakunov, Hetmanov, Ŝvecova, Sorokin, K-don Filejev — sinceran batalanton por la afero de l' monda Proletaro kaj kooperativanon K-don Andreo Kuznecov (Taganrog).* SAT-rondo *(Schweidnitz) 2,35 mk. kaj alvokas SAT-anojn en Tver. Waldmann (Feuerbach) 1,50 mk.;* Raar *(Leiden) 2,50 guld.;* Kampfrad *(Leipzig) 2 mk. kaj alvokas Rattray (Glasgow) kaj Fedotov (Kiev).* J. Schlittmann, G. Schlittmann, Klein *(Dachau) 3 mk.;* Grupo Warnsdorf *25 mk. germ. kaj alvokas la "Lab. Esp. Distrikton de SAT (Orient-Saksio).* I. Ivanov *170 lev. kaj* K. Kolev *34 lev. (ambaŭ en terorlando) alvokas siajn koresp-intojn kaj -antojn sekvi la ekzemplon.* E. Izgur *(Kremenĉug) 10 mk. germ., alvokas K-dojn* Ejdelman *(Moskvo), Linecki (Tiflis) kaj Bennewitz (Berlin).* S. Goldfeder *(Kremenĉug) 2 mk. alvokas vegetarajn Gek-dojn T. Yelland, E. Yelland, d-ron Pepper, Alekseev (Moskvo), Brukson, Kusanikov, Johin (Leningrad), Mihaelis (Tiflis), Ŝpetrik, Glizer (B.***), Gelrud, Rublev (Odessa), Segal (Ĉasov-Jar), Mitrofanov (Krivoj-Rog), Aleksandrov-ojn-frat-ojn (Dolinskaja).*

[1]) Vidu la n-on 100 de "S-ulo".

IOM PRI LA STATO DE LA JUNLABORISTOJ EN JUGOSLAVIO[1])

Ankaŭ ĉe ni valoras la diro, ke juna laborforto estas pli malkara kaj ke oni povas ĝin pli facile ekspluatadi. En la bakejoj, metala kaj vitra industrioj estas multnombre okupataj gejunuloj 14- ĝis 16-jaraj. En kelkaj fabrikoj de la porelektra industrio pli ol la duono de la tuta Laboristaro estas malpli ol 17-jaraj virinoj.

La jugoslavia burĝaro penas mildigi la industrian kaj agraran krizon per plilongigo de la labortempo, nekredebla malaltigo de la salajroj kaj per senlima ekspluatado de infanoj kaj junuloj. En la metala industrio la procento de la laboristoj okupataj sub la 18-a jaraĝo atingas 26% kaj en la regionoj Zagreba 37,7%, Splita 43,6%, Niŝa 64,7% (el ĉi nombroj estas 23% da 12 ĝis 14 jaraj laboristoj) ktp. En la teksa industrio laboras 29%, en la ligna industrio (Skjople-Niŝ) 23,8% en la leda industrio, 52% kaj en la maŝina industrio, 58% da laboristoj malpli aĝaj ol 16 jaroj.

La metioj ruinigitaj de la peza industrio forpelas la pli maljunajn kaj ekspluatas senlime la junajn laboristojn. Tiel la nombro de la senokupaj kvalifikitaj laboristoj altiĝas ĉiam pli kaj pli. En iuj laborejoj en la provinco estas okupataj 16 lernantoj kun nur 4 helpantoj, el kiuj la plej maljuna estas 22-jara. Por la laborista junularo tute ne ekzistas okhora labortago. La labortempo estas 12 ĝis 16 horoj potage kaj la pago por ĝi estas 10—25 dinaroj (1kgr. da pano kostas 5 dinarojn). En la malgrandaj metiejoj estas ankoraŭ pli malbone, ĉar la junuloj devas labori 3—4 jarojn tute senpage. La mastroj batas ilin kaj la polico scias kaj konsentas je tio. Ekzemple en Sisak, pasintmonate, junulo kiu plendis — nature sensukcese — ĉe la polico pri la turmentado post reveno en la laborejo estis tiel sovaĝe per rimeno batata, ke liaj manoj tute nigriĝis. Tiuj ĉi malfeliĉaj junuloj ofte memmortigas sin, ĉar la suferoj estas ne elporteblaj. Kontraŭ ĉi maljusteco nur ekzistus helpo: ili aniĝu al la klasaj sindikatoj.

Klaskonscia junulo.



SENLABORECO KAJ INFANOJ

Instruistino rakontas: Antaŭ mi sidas la malgrandaj lernantoj. Ni provas penetri en la sekretojn de la legarto. Estas la naŭa matene. Ekfajfas la fajfilegoj de la fabrikoj. La malgranda Frico, vigla knabo malbone nutrita, subite eklevas sian maneton kaj neatendante li vokas al mi: "Nun matenmanĝas mia patro." "Ĉu?" Kaj nun eksaltas la etulo kaj ĝoje li rakontas: "Hieraŭ mia patro ricevis laboron kaj kiam fajfas la fajfilego li matenmanĝas." Dume lumiĝas lia pala vizaĝeto, kvazaŭ iu estus donacinta al li belegajon. Kaj jam eksaltas ankoraŭ tri etuloj kaj elvokas: "Mia patro ankaŭ ricevis laboron." Iliaj okuloj brilas kiel kandeloj. — Mi ĝojas kun ili kaj ni parolas pri la patroj, kiuj nun matenmanĝas kaj poste denove laboros. Sed ankaŭ multajn malĝojajn vizaĝojn mi vidas — iliaj patroj ankoraŭ ĉiam estas senlaboraj. Mi alparolas al ili kuraĝon kaj esperon: "Viaj patroj nun ankaŭ ricevos laboron." Momente ĝojigitajn vizaĝojn — kaj nun ni ĉiuj ĝojas kaj ankaŭ matenmanĝas. —

Kiom da malĝojo do kaŭzas la senlaboreco de la patroj al la infanoj. "Mia patro laboras!" Ho, kiam nur ĉiuj infanoj povus diri tion.

Trad. el "Popolgazeto", Meissen (3957).

[1]) Nur tiun ĉi artikolon ni ricevis por la "Junulara Paĝo"...



TRUSTOJ EN LA BRITIA INDUSTRIO

Laŭ la klarigo de la nuntempaj ekonomiistoj, la prezo de iu varo fiksiĝas pro la interlukto inter provizo kaj mendo aŭ laŭ la konkurenco sur libera merkato inter vendantoj kaj aĉetantoj. Tiu klarigo, kiu akordiĝis kun la fenomenoj de la lasta duonjarcento, tute ne ĝustas hodiaŭ. Pro la instigo ricevita dum la militperiodo, la industrio hodiaŭ tendencas forlasi la kampon de la konkurenco kaj la firmoj kombinas por sia profito kontraŭ la aĉetantoj. Per ĉi tiu procedo la akciposedanto akiras aldonan profiton je la malprofito de la konsumantoj.

Dum la milito mankis multaj necesajoj kaj la Registaro ege bezonante ilin, kunvokis la provizantajn firmojn por fari aranĝojn plej taŭgajn. Post la milito multaj el tiuj firmoj, profitante el ĉi tiu kunlabora sperto, konservis la kombinon inter si. Pro ĝia ekzisto la varoj ĉesas ŝanceliĝi je prezo sur la libera merkato pro konkurenco, kaj la firmo povas postuli prezon, kiu donas al ĝi maksimuman profiton.

Ekzistas du manieroj por tion efektivigi. Unua: Granda firmo provizas per tiom granda kvanto la komercmerkaton, ke la plej eta ŝanĝo de ĝia politiko influas senteble la prezojn tra la tuta komerca merkato. Dua: Sendependaj firmoj formas interkonsente asocion, kun la celo regi la prezojn aŭ la produktokvanton.

Nuntempe en Britio preskaŭ kvar kvinonoj el la ekonomio estas regataj aŭ de trustoj aŭ de asocioj, en ambaŭ okazoj la varoj ne subiĝas al la konkurenco. Ni ekzamenu tipan asocion, la Nacia Malpeza Metalfandaja Asocio. La celo de ĝi estas la altigo aŭ stabiligo de la prezoj de tiuj varoj, kiujn fabrikas ĝiaj membroj. Ĉi celo efektiviĝas per la komuna aranĝo de la produktokvanto. Do la altiĝo de la varprezoj estas neevitebla, se la Asocio provizas la merkaton nur laŭ aŭ eĉ sub la bezono. Ĉiu asociano produktas difinitan kvanton. Kiu pli produktas, tiu devas 7,5% el la valoro de l' venditaj varoj pagi al la Asocio. Kiu produktas malpli, tiu rajtas ricevi de ĝi 7,5% el la diferenco.

Laŭ raporto la Asocio tute sukcesis reguli la prezojn, eĉ dum la momento de la pleja komerca malvigleco. La limigo de la produktado ĉefe montriĝis en la tea kaj kaŭĉuka

industrioj. Jen kelkaj el la industrioj, kiuj estas kombinitaj.

Nomo	nombro da asocianoj	ĉefa celo	regado de la merkato
Nacia Malpeza Metalfandaĵa Asocio	80	provizo	95%
Cementa Federacio	2	produktas	
Fero k. Ŝtal. Ind.		75%	95%
Asocio	35	prezo	90%
Kimria Areza Minejo Asocio		produktado	90%
Salo-Asocio		prezo	95%
Tabako-Kompanio	18	„	60%
Alumetoj	3	„	90%
Sapo (Lever Kompanio)	160	„	95%
Kaŭĉuko } Internaciaj		provizo	90%
Teo } kombinoj		„	90%

Monopoloj ekzistas ĉe la konstruindustrio (brikoj, tegoloj, tuboj [ŝtonaj k. plumbaj], blanka plumbo, vitro kaj kalko). Krome ankaŭ ĉe fajrujoj, fornoj, pluvakva-tuboj, banejoj kaj manteloj.

La kombinoj en la industrioj etendiĝas ne nur horizontale, sed ankaŭ vertikale, por tiel regi la varoproduktadon de la komenco ĝis la fino. La vertikala etendiĝo montriĝas ĉefe ĉe la firmoj en la fer- kaj ŝtalindustrioj, kiuj nun posedas siajn proprajn karbminejojn. La graveco de la karbo por ili estas evidenta. Necesas 4 tunoj da karbo por fabriki unu tunon da ŝtalo. Kvin gravaj firmoj produktas por si mem 15½ milionojn da tunoj da karbo, t. e. 5½ % el la tuta karboproduktado.

La firmo de la jurnalo "Daily Mail", posedas ne nur siajn proprajn ŝipojn por transporti la paperorulaĵojn, sed eĉ grandajn arbarojn en Kanado, de kie la papero venas. La viando-firmo "Vestej fratoj" posedas propran ŝipoj-linion, kiu transportas la viandon de Sudameriko ĝis Britio. La firmo "Lever fratoj" ne nur havas preskaŭ la sapomonopolon, sed ankaŭ posedas bienegojn en Afriko, kie kreskas la kokosarboj, el kies fruktoj estas produktata la planta oleo. Ankaŭ la firmo posedas la ŝipojn, kiuj transportas la oleon. Ne nur tiu firmo fabrikas la sapon por lavi la eksteron, sed ankaŭ ĝi fabrikas la margarinon por ŝmiri la internon!...

Ĝisto nur estas ricevebla ĉe la bierofabrikistoj, kiuj produktas ĝin kiel kromprodukton. La konfitaĵfirmoj aĉetas jam nun la fruktojn rikoltotajn venontjare, tiel la publiko nur povas aĉeti, kion la fabrikantoj postlasis.

La tinkturistoj tendencas interligiĝi kun la kemiistoj kaj eksplodilfabrikistoj. Ili fabrikas la kromproduktojn por la farmaci- kaj fotopreperado, mineralajn acidojn, pezajn kemiaĵojn por la elektrokemia industrio.

La monopoloj jam atingis tian nivelon, ke vekiĝis la deziro dividi la mondmerkatojn. Tiel okazis ĉefe ĉe la ŝtalrelaj fabrikistoj, tabako-firmoj, anilino kaj botelvitro-kompanioj. En la tabako-trusto, fondita en 1902, posedas ⅔ el la akcioj la Usona kaj ⅓ la britiaj tabako-kompanioj. La mondmerkato ekster Usono kaj Britio estas provizata nur per la nova trusto.

Kiam firmoj interligiĝas kaj formas truston, tiu trusto povas malkonstrui fabrikojn, kiuj ne estas modernaj aŭ kiuj ne efike produktas. Tiel nur la plej grandaj fabrikoj produktas la tuton anstataŭ multaj malgrandaj nemodernaj.

Kiam firmoj formas asocion, sed konservas la individuecon, tiam ĉiu produktas kiel antaŭe, ĉu bone ĉu malbone, sed nur interkonsentas pri la prezo aŭ produktokvanto.

En la nuna epoko montriĝas, ke la maŝinaro sub la kombinoj regas la Proletaron. La problemo nun estas ĉu la Proletaro konscie prenos la maŝinaron kaj regos ĝin? Aŭ ĉu la maŝinaro daŭre regos la homaron?

I. Floro (3398).



BLANKRUSIA INDUSTRIO

La Blankrusia Respubliko ricevis kiel heredaĵon tute detruitan, post la pola kaj germana okupadoj, industrion. La poloj forkurinte el Blankrusio detruis ĉiujn fabrikojn, kiuj ankoraŭ ekzistis. Ili kunprenis maŝinojn kaj materialojn, kaj postlasis nur ruinaĵojn.

Soveta Blankrusio devis denove rekonstrui la tutan industrion, kuraci la vundojn, kiuj restis post la granda milito 1914, civila milito, germana kaj poste pola okupadoj. Estis tre malfacila laboro por ĉi malriĉa lando rekonstrui industrion. Sed pasis jaroj kaj nun je la sesa jubileo de la soveta regado en Blankrusio, ni jam povas elmontri venkojn sur la industria kampo. En la unua duonjaro 1922/23, en la industrio estis okupataj 7646 laboristoj, en la unua duonjaro 1925/26 ni havis jam 14 127 laboristojn, do la nombro de laboristoj duobliĝis. La samon ni povas diri pri la produktado industria. Ĝia valoro kreskis en la sama tempo de 4275 miloj da rubloj ĝis 11 344 miloj da rubloj (laŭ ĝismilitaj prezoj), t. e. je 165%.

Kiam ni komencis rekonstrui nian industrion, la laboristsalajro estis tre malalta, eĉ ne sufiĉis por vivo. Nun, la meza salajro en la tuta industrio altiĝis ĝis 47,80 rubl. Jam pli ol antaŭmilite. Necesas rimarki, ke la sukcesoj estis atingataj samtempe, kiam oni mallongigis la labortempon ĝis 6-7-8 horoj (antaŭe 14—10 horoj).

Dum la pasintaj jaroj ni nur rekonstruis detruitajn laborejojn kaj funkciigis fabrikojn, kiuj staris dum kelkaj jaroj senmove. 1925/26 estis la lasta jaro de la restariga laboro. En la nuna jaro jam komencis periodo de plivastigo kaj pligrandigo de la industrio. Ni komencis konstrui novajn fabrikojn. Ni intencas pligrandigi la produktadon je 45%. En 1924/25 ni havis 73 fabrikojn en 1926/27 jam 105. Estas konstruitaj bierfabriko, brikfabriko, tri segejoj, led-, amel- kaj buterfabrikoj.

En 1923/24 por rekonstrui la industrion estis elspezitaj 1 399 000 rubloj, 1925/26 4 300 000 rubloj kaj por 1926/27 oni projektas elspezi 11 300 000 rublojn.

Se en la pasintaj jaroj kreskado okazis pro tio, ke ni uzis malnovan inventaron kaj egan energion de la laborist-kamparanaj amasoj, la estonta kresko dependos de ŝparitaj rimedoj, necesaj por la industrikonstruado. *Dim. Snejko.*

La cimo de la reĝo ne odoras pli bone ol tiu de la laboristo.

AKCESORAĴO

Sankta vespero

Ree sonas metalaj sonoriloj tra la terglobo. El luksegaj vilaoj kaj palacoj aŭdiĝas ĝojego kaj gajeco de la sata burĝaro. Luksegajn robojn oni povas admiri kaj la orelojn ebriigas ĉiela muziko, kiu estas dediĉita al la bonega Patro, kiu prudentege kaj ĉionsciante feliĉigas la "homaron".

Honoro al dio en ĉielo kaj paco al la homoj surtere.

Paco ekzistas inter ĉi kontenta feliĉa aro, fideljuroj, amikecmontroj, oro, akcioj, titoloj, kisoj kaj fianĉeco-ringoj estas interŝanĝataj; ĉampanvino fluegas, manĝaĵoj, sub kies ŝarĝo fleksiĝas la tabloj, bonodoras kaj lasas forgesi mesion kaj, ke ankoraŭ aliaj atendas feliĉon.

Honoro al dio en la ĉielo!

En la mondon tintas la eĥo de ĉenoj, sonas homa ploro. Milionoj estas ŝarĝitaj per ĉagreno. Dum la malbenita malsatnokto paŝas la subprematoj kun febraj okuloj al la morton alportantaj ŝaktoj, fabrikoj kaj fajron kraĉantaj fandfornejoj. Klinite sub zorgoj kaj turmentoj, sen sereneco, sen ĝojo — malbenoj intermiksiĝas kun la sonoj de la sonorilegoj, — la homoj ploras sian malsatkanton!

En la mallumo de fiodorantaj, tuberkulplenaj lukazernoj, keloj, pest-kavoj ŝanceliĝas milionoj da palaj fantomoj, senlaboruloj, senhejmuloj, viktimoj, de kapitalisma "raciigo" kaj de l' milito; almozpetantoj, maljunuloj, virinoj kaj infanoj kun senbrilaj okuloj kaj suferon respegulantaj vizaĝoj. Ili ŝanceliĝas sur la de sennombraj larmoj malsekiĝinta vojo al la amastombo.

Ho, jam depost jarmiloj sonas la kanto de l'mensogo. La bronzaj sonoriloj, malmolaj kiel la koroj de la malkompatemuloj. Malantaŭ feraj kradoj brilas palaj martir-vizaĝoj kaj sange vunditaj manoj gratas je la muroj.

Sacco, Vanzetti, Maks Hoelc, miloj, miloj da viktimoj de la malbenita justeco, — sed la ekzekutistoj ĝojas kaj la vokoj de la malfeliĉuloj perdiĝas inter la muroj de la ĉeloj, malantaŭ la pordegoj, kiuj knare fermiĝas por novaj viktimoj!

Vicoj da sennomaj tomboj! Miloj da mortigitaj de la kruelaj ekzekutistoj! Alarmsonorilo sonu! — Supren al la horizonto flamas la hontego... La ekzekutistoj raviĝas, ĝojas, sed la milionoj da mokegitoj, ekspluatatoj, en malliberejoj mortigitoj, ekzilitoj krias la kanton de l' mizero — aŭskultu mondo!

Tio estas la sankta nokto de la laborulаro.



Serbia "Festo de l' Mortintoj"

Per grandaj paŝoj mi marŝis norden, hejmen. Pli kaj pli iĝis eŭropanaj la vestoj kaj vizaĝoj de la loĝantoj. Unue malaperis la turka fezo kaj jam maloftiĝis la macedona-greka ĉapeto. Jam aperis kelkfoje veraj ŝuoj, anstataŭ la memfaritaj "obufkoj", sandaloj el porka ledo.

Mi ĝojis, ĉar tio antaŭsignis, ke mi nun baldaŭ forlasos la Balkanon kun ĝia terura malario. Enpensiĝinte profunde, mi subite aŭdis de malproksime kantadon. Fine, mi ankaŭ povis ĝin percepti, estis ekleziaj kantoj, kiel ilin instruas la grekaj-ortodoksaj popoj. Antaŭ mi montriĝas urbo. Ĉuprija diras la

karto. Iu kampara urbo apud la rivero Morava. La vojo ne kondukas en la internon de la urbo, sed tra la antaŭurboj. Mi do iris laŭlonge de la strato kaj atingis la antaŭurbon, kiu vere estis preskaŭ vilaĝo, unu el tiuj vilaĝoj kun nesondeblaj vojoj. El ĉiu korto sonis tiuj strangaj kantoj kaj preĝoj, kiujn mi ne povis klarigi al mi. Subite ĉesis, preskaŭ samtempe, la murmurado, kaj viroj, virinoj kaj infanoj aperis sur la strato. Ĉiu portis ion, tiu ĉi grandegan rondan kukon, tiu panbulkon, grandan kiel veturilan radon, kun surbakitaj fruktoj aŭ figuroj. Aliaj portis en pladoj ĵus rostitajn aŭ bakitajn manĝaĵojn.

Centoj da virinoj, viroj kaj infanoj iris silente tra la vilaĝo. Ankaŭ mi lasis porti min kun la amaso. Ni iris al tombejo. Mi sidiĝis ĉe la enirejo kaj lasis preterpasi la procesion. La kukoj, bulkoj kaj manĝaĵoj estis metitaj sur la tombojn kaj nun komencis la popo preĝadi kaj kantadi. La vilaĝanoj ripetis la preĝojn kaj kantojn ĥore, kio certe ne plisolenigis la ceremonion. Estis ĥaosa intersonado, sed ŝajne plaĉis tio al tiuj modestaj homoj, ĉar ili kantis laŭte kaj longe. Ĵus intencante foriri, kaptis min ĉe la brako kampulo, antaŭ kies domo mi longe sidadis, kaj petis min, manĝi kun li. Laŭ la landa moraro mi ne povis rifuzi, eĉe neofendante la kampulon. Mi ankaŭ volis ekscii pli pri la stranga festo. Tial mi restis volonte kaj aŭdis pli multe ol mi volis scii.

Por montri, ke oni ne forgesis la mortintojn, estas ĉiujare kuiritaj kaj bakitaj okaze de la festo de la mortintoj la plej ŝatataj manĝaĵoj kaj post antaŭa benado per la popo oni portas ĉion al la tombejo kaj aranĝas tie diservon.

Mi petis ankoraŭ sciigon, kial do la kampulo ĝuste min invitis al la manĝado. Tio mirigis min tial, ĉar mi ne estis spertinta similaĵon en Serbio. Sed la kampulo iom hezitis konfesi la kaŭzon, fine li diris malrapide kun bonkora voĉo: Vi estas fremda ĉi tie, verŝajne eĉ germano, kaj certe vi ankoraŭ ne manĝis hodiaŭ. Min ja trifoje vundigis la germanoj dum la milito kaj pafmortigis ili mian filon. Sed la milito ne plu estas, kaj hodiaŭ, kiam mi devas memori je mia bona bubo, mi volas fari bonan agon al ... germano.

Senvorte mi premis lian manstumpon (li nur havis unu brakon kaj de tiu forestis du fingroj) kaj rigardis emociigite for. Vortoj dankaj mankis al mi.

Dum la plua vojaĝo mi pensis je germanaj memortagoj pri militmortintoj. Kio okazus, se franco devojiĝus al germana vilaĝo dum tia tago? Mi hontegis profunde, esti ano de kulturpopolo. *Vaganta metiisto.*

*

DIMANĈO EN ZANDVOORT

de *W. Nutters*[1])

Dimanĉe multaj homoj, la „unutaguloj“, el la ĉirkaŭaj urboj iras Zandvoort-on.

Kaj la pensiongastoj, tie pasigantaj la someron, tiam forlasas la vilaĝon kaj vojaĝas for al Amsterdam, Harlem, ktp.

Ili malestimas, abomenas kaj malamas tiujn unutagulojn, forkuras de ili. Dimanĉo estas por ili la tago de turmento kaj indigno.

Tiuj unutaguloj estas grandparte proletoj tiel monhavaj, ke unufoje ĉiujare, ekstremokaze dufoje, ili povas permesi al si dimanĉan ekskurson al Zandvoort.

La pensiongastoj plejgrandparte estas burĝoj, ne sufiĉe riĉaj por iri al pli gravaj, pli malproksimaj, ne tiom riskataj je tiaj invadoj de unutaguloj, refreŝiĝejoj, por tie dum la sufoka, varma sezono komforte ripozi post ilia malmulton- aŭ nenion-farado.

Ambaŭ estas el la du klasoj en la socio, tieldire, el la du rangoj, kiuj pleje alproksimiĝas unu la alian. Tamen disigas ilin, abismo de la klasa sento.

Tiuj pensiongastoj malamas la unutagulojn kaj rifuĝas for de ili. La lastaj eĉ ne rimarkas tion, aŭ, ĉi okaze ne interesas pri tio. Reciproke ĉe ili la abomeno ne estas. Se oni informiĝas pri la kaŭzo de tiuj timemo kaj teruro, tiam ĝenerale estas la respondo: oni ne povas elporti tiajn bruon kaj movadon.

Pro tio ili do iras al Amsterdam, kie estas tiom kviete! Kompreneble la vera kaŭzo aŭ almenaŭ unu el la veraj — estas timo eble esti konsiderata samranga kiel la unutaguloj, kiel tiuj dimanĉuloj, kiuj ne povas veni dum la labortagoj, ĉar tiam ili devas esti en oficejo, laborejo, k. s. Kiu sentas sin iom altranga — kaj ĉiu somergasto sentas sin ne malmulte altranga! — tiu hontus ĝismorte, se li havus nur eĉ la ŝancon esti samrangigita kun tiu unutagularo. La sinjorinoj inter ili certe mortus; la sinjoroj ekhavus grizajn harojn aŭ fariĝus ankoraŭ pli senharecaj ol ili grandparte jam estas.

La bruo kaj movado je tia dimanĉo, tio estas la grava preteksto de ĉiuj, kiuj, kial ajn, ne volas diri la veran tialon. Estas vere, la dimanĉa popolo plenigas la banloketon je ĝoja kaj gaja bruo de pure sanaj, ĝuantaj proletoj. Kun siaj freŝe dimanĉ-ornamitaj infanaroj ili senĝene terurigas la pensionpopolon dum ties paca ripozo post nenia aŭ malmulta laboro. Tiuj dum-labortag-vizitantoj de Zandvoort tiom multe amas la trankvilecon kaj kvietecon, vi komprenu: la kaŝitecon, la hipokritecon; ili, kun siaj aĉaj malsanoj kaj siaj eksternormaj bezonoj, kun siaj parfumoj kaj afektaj paroloj, kun siaj duonblank-kolorigitaj sinjorinoj, kies imagemo estas senlima, aŭ kun siaj fivirinoj, la plezurknabinoj, vestitaj per sonoriliformaj jupoj, tuta tiu araĉo da sinjorinoj kun kvalitoj pli ol suspektindaj! Tio, kion tiaspecaj personoj faras ĉi tie, devas okazi kaŝe malantaŭ fermitaj kurtenoj.

Kaj *Jan Proleto* estas bruema, kiam li amuzas sin en la freŝa, libera naturo. Liaj infanoj kuretas kaj trotas kiel petolemaj ŝafidoj, tien kaj reen, sentas sin liberaj, banas la piedojn[1]), kaj faras ĉiajn agojn, pri kiuj la hipokrituloj en la pensionoj diras, ke kvazaŭ kokinhaŭton ili ekhavas pro tio. Ili estas, aŭ kondutas kiel estantaj, tro supersatigitaj de la sana, plena vivo, ke ili eĉ ne povas rigardi ĝin. Tiu libera, senpeka, brueca ĝojo estas por ili skandalo. Ĝi ĝenas ilin je *iliaj*, amuzoj, kiuj ja estas tute alispecaj. Tion ne povas suferi ĉi maljunulecaj buboj kaj tiuj dolĉaj knabinoj sesdek-kelkjaraj, la tuta tiu vanta, afekta fihomaĉgrupo.

Pro tio dimanĉe ĉiuj domoj kaj vilaetoj, kie loĝas tiuj somergastoj, estas forlasitaj kaj aspektas mortece. Iliaj loĝantoj rifuĝis for de la —viktimoj, la proletoj, el kiuj ili suĉas sian lukson.

Trad. el "Tribune" *Esperantisto*

(Daŭrigota)

[1]) Oni legu la nekrologan noton en la n-ro 117 de "S-ulo".

[1]) En alia banloko, Scheveningen, tial ke la bano de l' piedoj en la maro kaj la marŝado nudpieda, estas malpermesataj ... pro la tiel nomata moraleco. *(Tradukinto.)*

La malriĉeco estus pli rapide forigebla, se tia forigo al la posedantoj donus la eblecon pliriĉiĝi.

*

La senlaboreco en diversaj landoj

En Britio:

La nombro de la senlaboruloj en Britio ŝanceliĝas dum la tuta postmilita tempo kaj atingas 1 250 000 ĝis 1 500 000. Precizajn nombrojn ni ne posedas, ĉar la oficiala statistiko montras nur tiujn laboristojn, kiuj ricevas subtenon laŭ la senlaborulasekurleĝo. Anstataŭ 1 251 900 senlaboruloj laŭ la oficiala statistiko (la 4 an de januaro 1926), ni povas supozi, ke la efektiva nombro superas 2 000 000. Al tio ni devas ankoraŭ aldoni ĉirkaŭ 800 000 laboristojn, kiuj ne estas okupataj dum la tuta labortempo. Kompare al la ĝenerala nombro da laboristoj ekzistas 14 % da plenaj senlaboruloj kaj pli ol 20 %, se ni alkalkulas la duonsenlaborulojn.

Dum la striko de la ministoj pilgrandiĝis la armeo de la senlaboruloj (ne enkalkulante la strikintojn mem). Dum 1926 estis senlaboruloj: en januaro, 1 237 000, — en februaro, 1 169 000, — en marto, 1 070 000, — en aprilo, 1 034 000, — en majo, 1 675 000, — en junio, 1 699 000 kaj en julio, 1 664 000. En multaj fakoj estas pli ol 50 % da senlaboruloj, ekzemple en la (Ĉugun??) — industrio, 56,3 %, en Ĉua (??) — industrio, 56,2 %.

En Germanio:

En Germanio estas la nombro de senlaboruloj pligranda ol en Britio. Sed dum en Britio la senlaboreco estas preskaŭ stabila, en Germanio ĝi leviĝas kaj falas ondece. Dum la 7 jaroj de la postmilita tempo ĝi travivis tri periodojn. Tio estas rimarkebla el la tabelo:

Nombro de senlaboruloj

Jaro	maksimumo	minimumo
1919	1 000 000	—
1922	—	12 000
1924 jan.	1 540 000	—
1925 jul.	—	190 000
1926 jan.	2 030 000	—

Ĉi tabelo vidigas ankaŭ, ke la senlaboreco havas ĝeneralan emon pligrandiĝi. La maksimumo de 1924 estas je unu duono pli alta ol

tiu de 1919 kaj la maksimumo de 1926 estas je triono pli alta ol tiu de 1924.

Samkiel en Britio estas ankaŭ en Germanio nur la nombro de tiuj laboristoj, kiuj ricevas subtenon, la efektiva nombro estas pli granda, ĝi atingas tri milionojn: Krome ekzistas ankaŭ ĉirkaŭ tri milionoj da laboristoj, kiuj ne laboras plenan tempon. Ni devas supozi, ke ĝis 25—30 % de ĉiuj germanaj laboristoj estas senlaboruloj.

En Polio:

La lastajn jarojn la senlaboreco en Polio ĉiam pli kaj pli kreskis. En septembro 1923 estis 52 000 da senlaboruloj. En septembro 1924 — 156 000; en septembro 1925 — 300 000; fine de januaro 1926 — 350 000. Tio estas la oficialaj komunikoj. Fakte estas ĉirkaŭ 500 000 plene senlaboraj kaj preskaŭ duoble tiom da duonsenlaboruloj. Plejmizera estas la stato en la teksa industrio, kiu okupas la ĉefan lokon en la polia mastrumado: en ĉi fako estas 100 000 senlaboruloj kaj la ceteraj laboristoj ne laboras pli ol 2—3 tagoj posemajne. Granda estas ankaŭ la senlaboreco inter la karbministoj, metalaĵistoj, nutraĵistoj kaj ŝuaj-fakoj.

En Aŭstrio:

Ankaŭ en Aŭstrio ne ĉesas la kreskado de la senlaboreco. El la ĝenerala nombro de 1 270 000 laboristoj estas oficiale registritaj senlaboruloj:

Jaro	Nombro da senlaboruloj	Laŭprocente
1922	41 000	—
1923	111 000	—
1924	91 000	—
1925 sept.	136 000	10,7 %
1925 dec.	183 000	14,3 %
1926 jan.	230 000	18,0 %
1926 febr.	260 000	20,0 %

La plej granda procento da senlaboruloj estas en la teksa industrio, kie ĝi atingas pli ol 30 %. Memkompreneble la efektiva nombro de la senlaboruloj estas pli ol indikas la oficialaj ciferoj; al tiuj ni devas aldoni la ne dum la tuta semajno okupataj laboristoj. Ĉenerale povas la aŭstria industrio ĉe la nuna stato okupi ne pli ol 700 000 laboristojn.

En Ĉeĥoslovakio:

La stabila kontingento da senlaboruloj en Ĉeĥoslovakio kalkuliĝis oficiale ĉirkaŭ 70 000. Depost aŭgusto la senlaboreco komencis rapide kreski kaj en daŭro de kelkaj semajnoj ĝi atingis la nombron de 250 000. La sama nombro estas proksimume da "parte senlaboraj". Pli ol ĉiuj suferis la teksa industrio; 24 fabrikoj estas fermitaj kaj 120 laboras kun duona nombro da laboristoj. En la nordorienta teksa regiono restis sen laboro 50 % el ĉiuj laboristoj kaj la ceteraj laboras 3—4 tagojn posemajne.

El "Arbeter Cajtung"
organo de "Poalej-Cijon" en Polio
trad. *Jak* (227)
(Daŭrigota).

FORDISMO

Pri la laboro ĉe glitrubando

Responde al la artikolo de K-do Demidjuk mi volas citi kelkajn liniojn el la organo de la germanaj ŝtataj kaj komunumaj laboristoj: "La Sindikato". En recenzo pri la plej nova libro de Ford: "La granda hodiaŭ, la pli granda morgaŭ", oni legas interalie la jenon: "Tre impresige kaj interese rakontas Ford pri la okhora labortago. Li ne elektis ĉi limtempon pro ia ajn homama principo, sed nur pro la fakto, ke dum tiu ĉi tempo estas ebla la plej granda eluzo de la laborforto, dum en pli longa tempo kvalifika laboro ne estas garantiata. Tio konfirmas la konkludojn de K-do Demidjuk, ke en ok horoj estas gajnata tiom, kiom antaŭe en 10—12 horoj. Ford opinias plue, ke la laboristoj ne scias trafe pasigi sian libertempon kaj tio estas unu el la danĝeroj, kiuj estiĝas per la fakto, ke la laboristoj ricevas la vivan minimumon sen sindikata helpo. Mankas al ili la neceseco, okupiĝi pri sia sorto kaj sekve ili burĝiĝas.

Kaj nun pri la dua konkludo de K-do Demidjuk. Li opinias, ke la laboristoj pro la unuformeco de la laboro certe degeneros. Al tio mi kontraŭmetas raporton el la libro: "Ford kaj ni" de fabrika studento, kiu estis muntanta seruristo en fabriko de Ford en River-Rouge. La raportinto laboris jam antaŭe 1½ jarojn kiel ministo kaj seruristo kaj defendas sin energie kontraŭ la opinio, ke li nur estas "salon-eksperto". Speciale karakteriza estas, liaopinie, la okupado ĉe glit-rubando, kiu ne diktas la laboron laŭ sekundoj (kiel ekzemple la tajlor-sistemo) sed kiu postulas de la laboristo ian individue-moveman labororitmon. La raportinto estis ĉe ĉiuj partoj de la glit-rubando kaj asertas, ke post 16 tagoj la laboro estis por li same interesa kiel je la unua tago. Li akcentas, ke la laboristoj tutvere "gluas" ĉe siaj laborolokoj, ĉar ili plene kutimiĝis al la ritmo de la laboro. Li priskribas la produktan proceden dum la firmigo de ŝraŭboj jene: La firmigo de la ŝraŭboj okazas en 21 movaj fazoj, kiuj inter si estas ritmaj, same en la "flanka ofico", tiel nomiĝas la ŝovado de la ŝraŭboj en la truojn de la motorujo. Streĉigo kaj malstreĉigo, tir- kaj premmovoj alternas harmonie kaj la malmultaj paŝoj al la "flanka ofico" kaj returne al la sekvanta motorbloko estas la paŭzoj. Oni povas fajfi aŭ kanti, kion mi ankaŭ ĉiam faris. Mi ne estis la sola, kiu laboris laŭ propra muziko, sed ĉie oni belege fajfis kaj kantis, kion feliĉe nur povis aŭdi la najbaro pro la infera bruego. Kun muziko oni laboris duoble pli bone.

Ankaŭ surprizoj ekestis konstante. Foje rompiĝis ŝraŭbo kaj devis esti elborita. Alifoje glitis flanken la hermetika ringo kaj la motorujo devis esti ree deŝraŭbita. Se mi sola ne sukcesis forigi tian difekton, tiam helpis al mi la "antaŭulo", kiu samtempe funkciis kiel anstataŭanto, aŭ unu el la laboristoj de la flanka linio estis vokata al la ĉeflinio. Ekstremokaze estis haltigata la rubando dum kelkaj sekundoj, kion povis fari la antaŭuloj ĉe kelkaj punktoj. En la materialo estas tiom da eblecoj kaj malsamecoj, ke nenia laboro estas monotona. La Ford-laboristo diras: Ju pli unuforme, des pli bone. Li volas la unuformecon, ĉar tiam la ritmo de siaj movoj ne estas ĝenata."

Certe multo en la raporto estas tro optimisma, sed oni ĉion esploru por elekti la plej bonan.

SCIENCO — TEKNIKO

Sona filmo

En Berlin okazis publika prezentado de filmo, kiu ankaŭ transdonas la bruojn kaj parolojn de la filmfotografitaj aĵoj. La rezulto estis kontentiga, kvankam la voĉoj kelkfoje fariĝis nazecaj aŭ siblaj.

La principo konsistas en samtempa filmado de bildo kaj fonografado de sonoj (strata bruo, homa parolo) kaj samtempa prezentado. Do ni posedas kombinon el du grandaj eltrovaĵoj de *Edison*, nome kino kaj fonografo. Ankoraŭ estas ne solvita la problemo pri absolute naturkolora kaj plastika filmo, se tio en estonto estos solvata la kino kapablos reprodukti la *realan vivon*, la *naturon tiel kiel ĝi estas*. Laboroj kaj eksperimentoj en tiu direkto nun estas farataj en multaj landoj.

*

Mikroboj en la servo de l' homaro

Ĝenerale oni opinias, ke la mikroorganismoj estas niaj malamikoj. Sed fakte nur eta parto el ili estas malsanigiloj. La pleja parto de la mikroboj eniĝanta nian korpon estas sendanĝera. Granda parto el ili pereas.

Jam de jarmiloj oni kulturas mikroorganismojn por la bezonoj de la homo, ekzemple ĉe preparo de vino, biero. Per principe similaj fermentadoj oni lernis arte produkti glicerinon. Grandan rolon havas la mikroboj ĉe la „grundo-spirado". Ĉiujare forprenas la kontinentaj plantoj el la atmosfero 65 bilionojn da kilogramoj da karbonacido, tio estas unu tridekkvinono de la tuto surtere ekzistanta, kaj se la grundo-bakterioj ne transformus por la atmosfero ĉi gason, la vivo sur la tero finiĝus en kelkaj jardekoj. Ankaŭ por la nutrado de la plantoj, por fruktdonigo de la tero la tiel nomataj nitrogenaj bakterioj estas ne anstataŭeblaj. Kakao, teo, kafo, tabako fariĝas maturaj, teksmaterialoj uzeblaj pro la samaj kaŭzoj. La mikroboj troviĝas ĉie. Oni eĉ konstatis, ke sekvante al la homo kelkaj mikroboj enloĝiĝis ĉe ŝoseoj, kie ili formanĝas disŝprucitajn de la aŭtomobiloj benzingutojn.

La mikroorganismoj estas la komencajo por ĉia vivo sur la tero, ili peras inter bestaro kaj plantaro, inter viva kaj malviva naturo. Nenia homa potenco povas ilin superi, nur kosmaj kaj geologiaj katastrofoj. *H. Muravkin.*

☆ DISKUTEJO ☆

Ĉu irebla vojo?

Mi pensas, ke la SAT-anoj interesiĝas pri la sekvanta raporto de J. Sharrock (elp. Ŝarok), konata angla financspertulo.

"Jam venis la tempo", li diris, "kiam la laboristoj eksciu, ke ili mem havas la povon, finigi la lukton inter kapitalo kaj laboro, ke ili mem povas fariĝi la plej granda potenco en la lando per sia propra kapitalo. Ili uzu sian povon por faciligi kaj pliigi la produktadon. Grandega estas la malŝparo de riĉaĵoj pro la nuntempa metodo. La Laboristaro devus starigi ŝpar- kaj procentelmetan asocion de la Laboristaro (Workers Savings and Investiment Association) kiu entenus ĉiujn laboristojn.

Se 10 000 000 el ili donus mezkvantan pagon po kvin anglaj ŝilingoj al la kaso, tio signifus, ke ĉiusemajne 2 500 000 anglaj funtoj estus disponeblaj por procentigi aŭ 130 000 000 a. f. en la unua jaro.

En 10 jaroj ĉi kapitalo ampleksus 1 300 000 000 a. f. kaj je la fino de 20 jaroj ĝi atingus 2 600 000 000 a. f.

Se tiu ĉi projekto estus efektivigita, la membraro de l' Asocio havus je sia propra dispono kason por krei grandan pensionplanon kaj ankaŭ sufiĉan monon disponeblan por zorgi por vidvinoj kaj aliaj malfeliĉaj senhavuloj.

En dek jaroj la senrabata dividendo, kiu estus ricevita per la rentumigo, eĉ je la malalta takso de 4% ampleksus 52 000 000 a. f. kaj post dudek jaroj ĝi sumus eĉ 104 000 000 a. f. ĉiujare.

Laŭ ĉi ciferoj la Laboristaro povus fariĝi post unu generacio la posedanto de la ĉefaj industrioj."

Temas ĉi tie nur pri Anglio, sed la vortoj de l' parolinto estas aplikeblaj tutmonde.

Jack Cooper *(5575)*.

*

Ĉu juste?

En la artikolo de K-do Demidjuk "Kion kostas la usonaj salajroj?" ("S-ulo" n-o 114) estas interalie tezo, kiu malvalorigas la altecon de usonaj salajroj, nome: malatento pri la kvanto de familianoj ĉe laboranto.

Vere, tio estas sufiĉe grava kaj signifa. Sed ni rigardu kiel aspektas ĉi afero en Sovetio. Ni prenu du familiojn, unu, konsistantan el laboranta patro kaj "senlabora" patrino kaj, nu ... sep infanoj, kaj alian, konsistantan el laboranta edzo, laboranta edzino kaj unu "senlabora" infano. Ni supozu, ke la unua laboranto ricevas 75 rublojn kaj la du aliaj po 74 rubloj (74+74=148).

Do: 1. Laŭleĝe ĉiu, kiu ricevas 75 rublojn kaj pli, pagas specialan imposton, kiu ricevas malpli ne pagas ĝin. Sekve la unua familio pagas kaj la dua ne.

2. La pago por loĝejo fiksiĝas laŭ salajro. Sekve la unua familio pagas, ekzemple, 7 kaj la dua 5 por la sama ejo.

3. La pago por elektra lumo same dividiĝas laŭ salajro. Do, denove la unua familio devas pagi pli ol la dua.

4. La pago por la instruado de la infanoj same dependas de la alteco de la salajro (vere, ke ĉi pago estas ĝenerale malalta). Sekve la unua familio pagas, ekzemple, 2 (+ ½ por la dua infano la ceteraj senpage) kaj la dua familio 1½ ktp. ktp.

La enspezoj ne dependas de la nombro de familianoj. Ĉu ne terure? Komprenu, K-doj! Leĝo ĉe ni diras, ke edzo kaj edzino estas memstaraj kaj sendependaj unu de la alia ...

Sovetiano.

ĈE LA ESTONTULARO

Malgranda, unuetaĝa domo. Ĉe la pordo estas surskribo: Infandomo n-o 3 je nomo de Lenin. Mi malfermas la pordon kaj senorda bruo ĉirkaŭkaptas min. "Ruĝarmeano! Soldato! Efektiva vivanta soldato!" kriis la etularo, tenanta min ĉe vestaĵo, piedoj kaj manoj. "Soldaĉjo, venu al ni, ni montros al vi ludilojn", krias unu. "Ne al ni, ni montros la anguleton de Lenin", interrompas aliaj. Mi kontentigis ĉiujn. Mi rigardis kaj laŭdis la ludilojn, kun sincera ĝojo vidis la anguleton de Lenin, kie ĉio, komencante ĉe lia portreto ĝis la malgrandaj tabletoj kaj benkoj estis farita per la manoj de la infanoj.

Poste mi iris infanan kunvenon. Ĉi tie bruo forrestis. La infanaro serioze pridiskutis ĉiujn demandojn. "K-doj", diras la sepjara prezidanto, "ni devas aŭskulti plendon de K-do Peĉjo. K-dino Manjo ofendis lin, nominte "burĝido". La kunvenintaro indignas. "Manjo ne havas klaskonscion". "Peĉjo ne estas kulpa, ke liaj gepatroj estas burĝoj. Peĉjo mem antaŭ ĉies okuloj forĵetis de sia kolo krucon kaj li plej bone el ĉiuj kantas la "Internacion" kaj "Junan Gvardion". Manjo protestas: "Sed li havas purajn manojn kaj ĉiam lavas ilin."

l.

*

SALAJROJ EN NOVZELANDO

Laŭ "The New Zealand Worker" (La Laboristo de Novzelando), jen la salajroj de 54 652 laboristoj en diversaj fabrikoj: —

Nombro de Laboristoj				*Salajroj* en semajno
33,238	ricevas	pli	ol	£ 4 5 ŝ
21,414	„	malpli	„	„ 4 5 „
15,543	„	„	„	„ 4
10,958	„	„	„	„ 3 10 „
9,380	„	„	„	„ 3
8,242	„	„	„	„ 2 10 „
6,487	„	„	„	„ 2
4,258	„	„	„	„ 1 10 „
2,993	„	„	„	„ 1 5 „
1,378	„	„	„	„ 1

El ĉiuj, 12½ % havas nur de 15 ĝis 19 jaroj, sed la nombroj montras ke 41 % ricevas malpli ol 4 funt. 5 ŝiling. semajne. Bedaŭrinde la ĵurnalo ne donas la prezojn de manĝaĵoj, sed lupago proksimas 1 funt. 5 ŝiling. semajne ĝis 1 funt. 10 ŝiling.

Alia tabelo, preparita de la Novzelanda Laborista Partio pritraktas la komparan valoron de la funt. en la jaroj 1914—1924: —

Jaro	*Aĉetpovo de £*
1914	£ 1
1915	ŝ 19/7
1916	„ 18/9½
1917	„ 17/9
1918	„ 16/8
1919	„ 16/3
1920	„ 16/5½
1921	„ 17/10½
1922	„ 19/4
1923	„ 19/2½
1924	„ 19/0½

ARABIAJ SENTENCOJ

Se vi volas manĝi daktilojn ne malbenu la kernojn.

*

Eĉ el la okulo de morta nizo rigardas rabemo.

*

Aerpuŝo ne povas forporti marmorŝtonon.

*

Ĉiu konas la maldolĉan guston de sia buŝo.

*

La malriĉulo ĉiam estas fremdulo en sia patrio.

Sciigis *(2921)*.

LA SPRITA ANGULO

Nur homoj scipovas ridi — ne bestoj ...

Sur unu tomboŝtono, kiun starigis iu vidvo al sia edzino ni legis: "Larmoj miaj ne revivigos vin, pro tio mi ploras."

*

— Hieraŭ mi estis invitita al tagmanĝo ĉe gesinjoroj Delegitoviĉ, mi diras al vi: orienta lukso! La manĝilaro el vera oro!

— Kion vi diras? Montru al mi!

*

Sinjoro Pipman al siaj infanoj:

— Se vi estos dum la tuta semajno ĝentilaj, diligentaj kaj obeemaj, ni iros dimanĉe al sukerajejo ... por rigardi kiel oni manĝas glaciaĵon.

*

Ĉe konata kuracisto de virinaj malsanoj venas iu juna virino kaj plendas pro manko de idaro.

— Kaj ĉu via patrino havis infanojn? demandas la kuracisto.

— Kiel, sinjor' doktoro?

— Nu, eble tio estas hereda.

*

Profesoro N. estas tre distrita. Jen ekzemple lia interparolo kun juna fraŭlino:

— Ĉu vi estis hieraŭ en la teatro?

— Ne, Sinjor' profesoro, mi kuŝiĝis frue en la liton ...

— Jes ... Nu kaj kio? Ĉu estis multe da personoj? ...

TRA ESPERANTIO

Ĉe la laboruloj.

La SAT-aparato servu

La emo al internacia korespondado en Sovetio pli kaj pli kreskas. Por esperanto-praktiko la grundo estas plej bona. Nur necesas, ke la ekster-sovetiaj Gek-doj maksimume helpu al la afero.

El la leteroj de diversaj redakcioj, *"Labesko-Kremenĉug"* prezentas sube la kopion de unu, sufiĉe karakteriza skribaĵo. Ĝin sendis Redakcio de l'ĉefa ukrainia laboristina gazeto "Komunarka Ukraini" (Komunanino Ukrainia), eldonata en Ĥarkov:

Komunista Partio Ukrainia.
"KOMUNARKA UKRAINI"
Organo de l'Centra Fako pri laboristinoj k. vilaĝaninoj.

Proletoj de ĉiuj landoj, unuiĝu!

Estimata K-do Kolĉinski!

La ricevitan per vi materialon de eksterlandaj laboristinoj ni volonte enpresos en unu el la proksimaj n-oj de nia gazeto. Ĝenerale, notoj kaj korespondoj pri la vivo de laboristinoj el Okcidento ni estas enpresontaj senprokraste.

Estus bone, se la ekinterligo de via Oficejo kun nia gazeto ne rompiĝus post la alsendo de l' unua materialo. Vi, sendube, ricevas leterojn de laboristinoj eksterlandaj, kaj, eĉ se ne ricevas, povas aranĝi tiun ricevadon. Tiuj leteroj estas por ni tre interesaj. Alsendu al ni la tradukojn de l' plej interesaj el tiuj leteroj. Poste, en esperantaj gazetoj, necesas supozi, iam troviĝas interesplenaj artikoletoj pri la vivo de laboristinoj. Ni povus enpresi ankaŭ tion.

Se por vi tio ne estas malfacila, speciale ekinterkorespondu kun eksterlandaj K-dinoj, ili speciale skribu pri siaj vivkondiĉoj...

De nia flanko, ni penos ricevi leterojn de niaj labkorespondantinoj por iamaniere sendi ilin eksterlanden.

Ni atendas viajn pluajn komunikojn.

Kameradecan saluton,

La sekretariino A. Osipovska.

El tiuj linioj, niaj legantoj kaj speciale niaj legantinoj vidos, kiom senpacience la sovetia Laboristinaro soifas pli intime konatiĝi kun la vivcirkonstancoj de siaj translimaj fratinoj.

Helpu per la SAT-aparato. Helpu ĉiuj Gek-doj. Klopodu por enpresigi la supran leteron (kun klariga artikoleto) en la revoluciaj (speciale laboristinaj) gazetoj kaj jurnaloj. Substreku, ke esperanto-servoj estas pretaj por interkorespondigi la diverslandajn laboristinojn.

Verku (aŭ instigu verki nacilingve viajn konatulinojn kaj poste esperantigu) artikolojn pri la laboristina vivo. Jen la temoj: en kiaj kondiĉoj laboristinoj laboras ĉe la fabrikoj laborejoj; kiel ili estas salajrataj (diferenco inter la vira kaj virina salajroj); kiom da horoj oni laboras; danĝeroj de l' laboro kaj akcidentoj (vundiĝoj dum laboro); ĉu la entreprenejo havigas specialan vestaron, se la laboro estas malpuriga aŭ ĉifiga; ĉu la laboristinoj ricevas dum la jaro pripagatan libertempon (forpermeson), kiom longa; ĉu ekzistas asekuro de l' laboro (kion laboristino ricevas dum malsano), lastaj monatoj de gravedeco kaj post la akuŝo, pro vundo; kiu, kiel, kiomlonge kaj kiomsume pripagas tiujn mallaborajn periodojn); skribu pri ekspluatado de l' virina (kaj speciale knabina) laboro; skribu pri sukcesoj de l' revoluciul-ina movado kaj pri la batalo kontraŭ la *etburĝa* "por-emancipa" virinmovado; pri kulturlaboro inter laboristinoj; kiel la laborist(edz)inoj partoprenas en la koopera laboro; kiel laboristaj kooperativoj plifaciligas la laboristinan vivon (fondo de manĝejoj, suĉinfanejoj, infanĝardenoj, helpo al gravedulinoj kpt.) senlaboreco inter inoj...

Direktu al ni torenton da leteroj! Skribiĝu viajn konatulinojn! La leteroj estu simplaj, sed faktoriĉaj!

Nia adreso estas:
"Labesko-SAT" — Kremenĉug (USSR), —
V. Kolĉinski.

SAT-ANOJ NE PROKRASTU!

En Jarlibro 1927 oni projektas novan fakon: "Labesko, Ofiloj kaj Gazetperanto". La kolektado kaj redaktado de ĉi fako estas komisiataj al la Minsk'aj kaj Enschede'aj (Holando) SAT-anoj. Por plenumi ĉi laboron, ni turnas nin al la K-doj, kiuj povas peradi materialon al sialandaj, aŭ siaurbaj gazetoj, ke ili bonvolu havigi al ni sian adreson. Tre dezirinde estas, ke estu montritaj ankaŭ la titoloj de la gazetoj priservotaj. Skribu ne nur la K-doj, kiuj povas peradi al gazetoj, sed ankaŭ tiuj, kiuj povas skribi por alilandaj gazetoj.

Labeskoj, Ofiloj, Korespondfakoj

ĉe diversaj organizoj ankaŭ devas urĝe komuniki al ni la jenajn informojn: 1. Plena nomo kaj adreso. 2. Kiujn gazetojn vi priservas? (skribu la karakteron de ĉiu gazeto). 3. Ĉu via *labesko, ofilo* aŭ *korespondfako* havas distriktoficejojn, fakojn aŭ nur korespondantojn, komuniku iliajn adresojn.

Multe paroli antaŭ SAT-anoj pri la utileco de ĉi fako en la Jarlibro 1927 ne necesas. Ĉiu komprenas la gravecon de la afero. Do, ĉiu devas helpi kolekti la plenan adresaron. La materialon sendu tuj al jena adreso: Minsk, Sovetio, Poŝtkesto 33, *Dim. Snejko* aŭ al: K-do *G. P. de Bruin*, Wagelerdw. str. 28. B., Enschede, Nederlando.

Estas dezirinde ricevi de la labeskoj kaj ofiloj mallongajn raportojn pri ilia agado.

Por Minsk'a SAT-anaro: *Dim. Snejko.*

Por Ensched'a SAT-anaro: *G. P. de Bruin.*

*

AL SAT-ANOJ EDUKISTOJ

Antaŭ unu jaro, mi publikigis en *Sennaciulo* alvokon al SAT-edukistoj, petante ilin kunlabori al Tutmonda Pedagogia Servo. Tiu servo TEPS perfekte funkciis en 1926, estas en manoj de deko da SAT-anoj kaj publikigis centon da artikoloj pri instruistaj demandoj, kiujn parte represigis kelklandaj pedagogiaj gazetoj kaj utiligis Internacio de Instrulaboristoj.

Sed por pliutili nia servo bezonas esti pli ampleksa. Ni ĉefe bezonas kunlaborantojn en la malgrandaj eŭropaj landoj kaj ekstereŭrope: en Azio kaj Ameriko. La K-doj instruistoj el Japanio, Ĉinio, Meksikio, Brazilio... ŝajne ne scias, ke artikoloj de ili estas por nia ora fandaĵo.

Aliflanke estas nekompreneble, ke SAT-edukistoj restu for de Internacio de Instrulaboristoj aŭ ne sin interesu pri ĝi. La esperantistaj instrulaboristoj estas, devas esti la kutimaj informantoj kaj ordinaraj perantoj de la landaj instrulaboristaj organizoj kun Eduk-Intern. Kvankam la peresperanta laboro ĉe Eduk-Intern. estas serioze taksata, malmultaj K-doj ĝis nun laboris por tio.

La nuna rimedo por kunlabori per esperanto al Eduk-Intern. estas kunlabori al TEPS, kies tuta materialo estas transdonata, tradukata al sekretariaro de Eduk-Intern., kiu bezonas ĉiajn informojn pri la sociala, profesia kaj pedagogia luktado de geinstruistoj.

Bazo de TEPS estas reciproka helpo: ĉiu kunlaboranto akceptas verki (traduki aŭ kompili) artikolon ĉiumonate, kaj kompense ricevas la 12—16 paĝan informilon maŝinskribitan, enhavantan la materialon de la tuta kunlaborantaro kaj presitan esperanto-resumon de grava ukraina gazeto: "Vojo de Klerigo". TEPS rilatas kun la gazet-servo de SAT kaj la diversaj prolet-servoj. Ne aperos duafoje ĉi alvoko.

SAT-instruistoj ankaŭ estas petataj sendi sian opinion pri grupiĝo en SAT, organizo de faka propagando kaj de fakaj kunsidoj en SAT-kongresoj. Sin turni al: M. Boubou, 96, rue St.-Marceau, Orléans (Loiret) Francio.

*

KOMPARTIAJ ORGANIZOJ POR ESPERANTO

Eltirajo el cirkulero n-o 8 de Tvera Gubernia Komitato de Tutsovetia Kom. Partio (bolŝ.).

(Estas dissendita kune kun la protokolo de la sekretariaro de Gub. K-to n-o 44, 29-XI-26.)

Al ĉiuj uiezdaj (?) kaj distriktaj komitatoj de Tutsov. Kom. Partio

IV. Pri la plifortigo de gvidado de esperantaj organizoj.

Notante la grandan signifon de la laboro, por la internacia interligo, gvidata flanke de la esperantistaj organizoj, la Gubernia Komitato samtempe konstatas, ke ne ĉiuj lokaj partiaj, komjunulaj kaj profesiaj organizoj ĉi tiun laboron sufiĉe atentas.

La Gubernia Komitato opinias necese proponi al ĉiuj organizoj de l' Gubernio plifortigi sian atenton al la agado de SEU-organizoj pere de la frakcioj kaj helpi al la plej bona interligo de ilia laboro kun la laboro de la ceteraj laboristaj organizoj. Necesas tutforte helpi al la organizado de esperanto-rondetoj en laboristaj kluboj kaj unu el la taskoj de ĉi rondetoj devas esti la organizado de internacia interligo.

Precipe la Gubernia Komitato atentigas pri la ebleco de plej larĝa uzado de esperanto por la ĵurnularo per ricevo de konstantaj eksterlandaj laboristaj korespondoj kaj artikoloj pri laboro kaj vivo de l' okcidenta Proletaro.

Por la ĝusteco de ĉi eltirajo garantias la respondeca sekretario de la komfrakcio en Tvera Gub-K-to de SEU: *V. Varankin.*

*

TIO ĈI ESTIS ĈIAM LA VIDPUNKTO DE SAT

K-do N. Rabiĉev, membro de la prezidantaro kaj kulturfakestro de la Tutukrainia Centra Intersindikata Konsilantaro, en sia raporto pri la taskoj de la kulturlaboro dum konferenco de la kulturfakoj sindikataj diris la jenon: "La ĉefafero en la gvidado de la esperanta movado, ekzemple, ne estas en tio, ke ĝi pedagogie gvidu la lernadon de la lingvo (memkompreneble, ĉi tio estas tre grava), sed en tio, ke la esperantista rondeto estu laborista, proleta, vere revolucia membro de la internacia, laborista (sed ne burĝa) esperanto movado." *A. T.*

*

KRONIKO

Aŭstrio.

Vieno. — Viglan intereson por esp-o montras dum la nuna sezono la ĉi tieaj tramvojistoj. Fine de nov. komencis kelkaj kursoj en la kondukistaj lernejoj kun ĉiu po 20—30 lern. Multaj studas mem k. intencas viziti poste progresigan kurson. Bedaŭrinde multaj aliaj, kiuj deziras lerni la lingvon, ne havas la tempon viziti vespere kursojn. Por tiuj ni intencas aranĝi perleteran kurson, unue por komencantoj k. poste por progresintoj. Ni petas la SAT-anojn tutmondajn, kiuj posedas sperton en tiu laboro, helpi al ni per alsendo de modelaj lecionoj, por ke ni povu elekti vere bonan metodon. Nia laborkampo estas granda, pli ol 15 000 tramistoj, do la afero estas sufiĉe grava. Sendu multnombre, ni nepre respondos al ĉiuj. Karlo Wiedermann (6723) k. Franc Ocelka (1651) Wien.

Britio.

London. — La lab. esp-o klubo sendis du delegitojn al la jarkonferenco de la Intern. Ruĝa Helpo (ICWPA) en Londono. — K-do Potter parolis al la delegitaro pri la utileco de esp-o. — La K-doj estas petataj sendi salutleterojn, (ilustritajn poŝtk.) al la esp-a kurso ĉe la Labor-Kolegio. Dew Dropden. 71 Valance Rd., Londono E. I. — Esp-o kontentige disvastiĝis dum ĉi jaro inter la Laboristaro ĉi tiea. *(3398.)*

Ĉekoslovakio.

Gablonz a. N. — Komenciĝis en la urba lernejo ĉi tiea k. en la apuda loko Grünvald po unu kurso kun kune 40 gelern. Ambaŭ kursoj bone progresas.

La 5. dec. okazis kunveno de la grupanoj el Gablonz, Kamnitztal k. Tannwald. Oni pritraktis la evoluigon de la movado k. akcentis la gravecon de la laborista korespondado. Post la konferenco estis revolucia vespero. Partoprenis 45 Gek-doj. La sekvonta kunveno okazos la 9. jan. 27.

Sovetio.

Ĥarkov. — La "labkora" gazeto *Rabkor "Proletarija"* aperis kun *internacia fako,* kompilita el esp-a materialo.—La loka radiostacio ĉiusemajne brodkastas esp-o-lecionojn. La radio-instruado jam donas fruktojn: elĉerpiĝis la lernolibro de J. Volevič kaj *Ŝtat-Eldonejo Ukrainia* projektas novan eldonon (3-an).

Kremenĉug. — La nuna esp-a instru-sezono estas la plej sukcesa el ĉiuj, kiuj okazis en la urbo: rondetoj (ĉiuj — pripagitaj de l' organizoj) funkcias ĉe presistoj, oficistoj, *3-a tabak-fabriko, 1-a tabak-fabriko,* komunumlaboristoj, du rondetoj en fervojista klubo *"Kotlov"* (en la antaŭurbo *Krjukov),* en *Distrikta Parti-Lernejo,* en *Vespera Laborista Lernejo,* en *Pedagogia Teknikumo,* en fervojista *klubo "Lenin",* en metiista *klubo "Proletarij"* (entute — pli ol ducent gelernantoj). — Raportoj de K-doj Izgur k. Goldfeder *pri la mondlingvo proletara* okazis en Pedagogia Teknikumo, Partia Lernejo, Kooperacia klubangulo. — Ĉe la *Kultur-fako* de *Kremenĉuga Distrikta Intersindikata konsilantaro* ekfunkciis *Esperanto-Konsultejo.* Kiel taskon ĝi havas la informadon kaj konsildonadon pri internacia lab. korespondado kaj mondlingvo. — Adreso de l' konsultejo: *Kremenĉug,* Dom Sojuzov, *Esperanto-Konsultacii.*

Krivoj-Rog. — Dum distrikta "lab.-kor."-konferenco estis decidita starigo de internacia fako ĉe la redaktejo de "Ruĝa ministo" por kunligigo kun la tutmonda ministaro. La gazeto estas pure minista kaj havas 30 000 legantojn. La K-doj ministoj estas petataj alsendi leterojn pri minista vivo, katastrofoj ktp. al "Ruĝa ministo" Ul. K. Marksa n-o 27, Krivoj-Rog, Ukrainio. Ekzistas esp-o-kursoj ĉe partilernejo, poŝtejo k. ĉe kom. mastruumado, gvidas ilin K-do Rejtman. Granda intereso por esp-o ankaŭ estas inter la instruistoj.

Novorossijk. — Post somera interrompo ree komenciĝis vigla vivo. Ekzistas kursoj ĉe la distrikta partilernejo, kom. junularo k. junpioniroj. Ĉiudimanĉe post la 1-a okazas grupaj kunvenoj en klubo "Stroitel" (Konstruanto).

Tver. — Dum novembro organiziĝis fabrikregiona komitato de SEU ĉe la ŝtata teksa fabrikejo "Proletarskaja Manufaktura" k. la fabrikregiona komitato de VLKSM intencas aranĝi Internacian Interligon. Komencis esp-o kurso en la kemia laborejo de la fabriko, kiun vizitas *23* lern. Gvidas K-do Kondratckij. — La Fabrikregionkom. de SEU kaj I. I. ĉe Regionkom. de VLKSM. deziras korespondi kun ĉiuj landoj. Adreso: "Internacia Interligo", kemia laboratorio de "Proletarskaja Manufaktura", Tver, Sovetio. *(6956.)*

*

NIA POŜTO

4051 (Kaŭnas). — Jam delonge estas via informo publikigita kun multe pli da detaloj en la ĉiutagaj ĵurnaloj de la tuta mondo. Estus tute ridinde, se nia *semajna* gazeto provus konkuri kun la ĉiutagaj gazetoj, kiuj ricevas telegrafe tiajn informojn pri politikaj okazintaĵoj. — Informu pri la vivo, pri la moroj ktp. de la laboristoj en via regiono.

5250. — Agitece politikaj artikoloj ne taŭgas por nia *superpartia* organo. Vi forgesis, ke en SAT estas anoj de la II-a Internacio, kiuj rajtas postuli, ke oni ne insultu iliajn gvidantojn. Cetere insulto pruvas nenion. Mi ne konsentas perfidi la decidojn de la SAT-kongresoj, kiuj malpermesas intertendencajn polemikojn. Pro tio nur parteto el via artikolo povis esti utiligata. Jam multfoje ni diris, ke presindaj en "S-ulo" estas tiuj artikoloj, kiuj priskribas la viv- kaj laborkondiĉojn de la salajruloj. — Rilate vian proponon kunlabori en la preparado de l' jarlibro, ni transdonos ĝin al la Sekr. de SAT. *Red.*

5634. — Ni ja ricevis viajn skribaĵojn; ilin ni ne povis utiligi pro ilia troa amplekso k. ankaŭ pro tio, ke vi skribis viajn manuskriptojn sur ambaŭ flankoj de l' folioj. Niaj postuloj estas: koncizeco, precizeco k. legebleco. *Red.*

Al kelkiuj. — Malgraŭ antaŭaj avertoj oni daŭrigas sendi leterojn ne sufiĉe afrankitajn por kiuj ni devas pagi punafrankon. La SAT-kaso ne estas sufiĉe riĉa por tio. Estonte ni simple rifuzos la leterojn ne sufiĉe afrankitajn. *Red.*

Al multaj: Librojn el aliaj eldonejoj, ni povas liveri *nur* kontraŭ antaŭa pago. *Adm.*

Ĉu vi jam renovigis vian membrecon? Se ne, senprokraste faru tion!

Ĉe la Neŭtraluloj.

KONFERENCO DE TUTPACIFIKAJ SCIENCISTOJ

De la 30-a de oktobro ĝis la 10-a de novembro okazis en Tokio la tria konferenco de la tutpacifikaj sciencistoj, al kiu partoprenis kelkaj centoj da sciencistoj el Usono, Aŭstralio, Japanio, Ĉinio, Kanado, Nov-Zelando, Siberio k. c.

La estraro de ĉi konferenco jam antaŭe decidis, ke ĉiu parolu nur en angla lingvo. Pro ĉi decido multaj sciencistoj indignis aŭ eĉ entute forrestis de la konferenco. 18 mondfamaj japaniaj sciencistoj verkis deklaracion, en kiu ili protestis kontraŭ ĉi decido kaj postulis la uzon de esperanto por la konferencoj.



RECENZEJO

Enciklika Letero de Lia Papa Moŝto Pio XI-a pri la Universala Reĝeco de Jesu-Kristo, el latina lingvo tradukis Pastro Jos. Schmidt. Eldono de *Espero Katolika.* Formato 10×15½ cm., 28 pĝ. Prezo 1 fr. 50.

La malhumila aŭtoro estas videble ano de universala monarĥismo. Kiel internacian monarĥon li proponas Jesu-Kriston. Ĉu la lasta jam oficiale konsentis? ...

Mi rekomendas la broŝureton al K-doj, havantaj ankoraŭ kelkajn iluziojn pri religio. Kiel kuloj en tabakfumo, malaperos tiuj iluzioj post la legado de tiu ĉi verketo.

Johano Tuzik.

Parvuli, de Albert Bessières, S. J., elfrancigis Ramo. Eldono de *Espero Katolika.* Formato 10×15½ cm., 32 pĝ. Prezo 1 fr. 50.

Tre pia libro pri kiu decas nur fari la samajn rimarkojn kiel pri la ĉi supra.

Johano Tuzik.

Dekoka Universala Kongreso de Esperanto. Eldonita de la Internacia Centra Komitato de la Esperanto Movado. Formato: 25×16 cm. 88 pĝ.

La unua parto entenas la oficialan protokolon, financan raporton kaj statistikon de la Kongreso Edinburg-a. En la dua parto troviĝas la raportoj de la oficialaj institucioj de U. E. A., stato de la financoj, membroj, movado, kpt. En la anekso troviĝas 1) la raporto de la Esp-a Biblia Komitato, 2) raporto de la Organiza Komitato por la Zamenhofa Monumento.

Trade Unionism: Past & Future. De Mark Starr. Eld., The Plebs, 162a, Buckingham Palace Rd., London, S.W. 1. 25×16 cm., 40 pĝ. Prezo 6 pencoj.

Anglalingvaj SAT-anoj certe profitus je legado de ĉi broŝuro, kiu pritraktas sindikatismon laboristan en Britio de la 18-a jarcento ĝis hodiaŭ. La libro entenas tabelon rilate la diversajn tipojn de laboristoj de soci-ekonomia vidpunkto, ankaŭ bone-aranĝitan tabelon de datoj gravaj por la laboristoj.

GRAVEGE — PROVIZORE!

Kun ĉagreno ni estas devigataj sciigi la abonantaron pri jena decido: Dum kelka tempo — unu- du monatojn — ni aperigos SENNACIULO-n nur ĉiudusemajne.

Ni jam klarigis en la n-o 114 pri la kaŭzo, kiu igas nun malbonstata la financan situacion de SAT. Denove ni klarigu, ke, pro la revaloriĝo de l' fr. franko, ni devas pagi preskaŭ duoble pli kare por la mendoj, kiujn ni faris, kiam la dolaro valoris pli ol 40 frankojn. Oni memoru, ke dum tiu tempo ni ordonis la presadon de: 1. "Etiko", 2. "Ŝtato kaj Revolucio", 3. "Karl Marx, lia Verko kaj lia Vivo", 4. "Je la nomo de l' vivo", 5. la protokolon de l' Kongreso. Unuvorte neniam antaŭe nia eldonfako havis tiel grandan aktivecon.

Neniu antaŭvidis tiel RAPIDAN revaloriĝon de l' franko; sekve neniu povas riproĉi, ke ni agis tro riske.

Sed eble oni povus grave riproĉi nin pri nia tro granda fido en la varbemo de la SAT-anoj. Ni ja supozis, ke en sesmonata limtempo ni povos havi 1000 novajn abonantojn. Tiu nombro estas ja necesa por ke ni povu sendeficite liveri la gazeton por la nuna tre malalta prezo (kompare kun la aliaj esp. gazetoj). Nu, ĝis nun ni varbis apenaŭ 500 novajn abonojn. Ni do bezonos tutan jaron atingi, ke la nombro de abonoj ekvilibru la buĝeton de SENNACIULO.

Ni ja ne dubas, ke finfine ni akiros la sufiĉan nombron. Niaj alvokoj certe ne restos senefiaj. Dormemuloj vekiĝos. Indiferentuloj fervoriĝos; ĉiu helpos kaj baldaŭ ni povos ĝoje sciigi niajn legantojn, ke pagitaj estas niaj ŝuldoj; ke la krizo estas venkata; ke ni daŭrigas per pli rapida paŝado nian antaŭeniradon.

Ni parolis tute sincere kaj malkaŝe por ke ĉiu SAT-ano konsciu pri sia devo. Sed neniu timu pri la solideco kaj firmstareco de nia entrepreno. Se tiaj timemuloj troviĝas en nia rondo, ili baldaŭ hontos pri sia timo. Ni ja nun planas pri nova entrepreno, kiu montros okulfrape la vivantecon, la viglecon de SAT. Baldaŭ la baro kiu troviĝas nun sur nia vojo estos forrenversita. Baldaŭ ni publikigos pli ĝojigan komunikon.

Provizore ni malrapidigas niajn paŝojn; ni reakiras la spiron por povi denove baldaŭ iradi normale antaŭen. Helpu!...

EKZEKUTIVO DE SAT.



LINGVAJ DEMANDOJ

En la vortaro de Kabe oni povas legi: REFERATO, *skriba prilaboro de problemo;* sed en tiu de Boirac estas donita jena klarigo pri tiu sama vorto: *regreso al juĝisto, kiu juĝas provizore en urĝaj okazoj.* Kaj la germanlingvaj K-doj kutimas skribi: K-do X "referatis" antaŭ la ĉeestantaro pri la temo ktp. Kiu senco estas ĝusta?

....Ne nur Kabe kaj Boirac, sed ankaŭ ĉiuj vortaristoj kaj ĉiuj uzantoj malkonsentas pri la signifo de la radiko REFERATO.

Por iuj ĝi samsignifas kiel RAPORTO; por aliaj ĝi signifas nur skriban aŭ nur buŝan raporton; por aliaj disertacieton, mallongan studeton; por aliaj mallongan recenzon pri libro; por aliaj alvokon al juĝisto por ricevi senprokrastan provizoran decidon.

El tia malakordo vi jam povas konkludi, ke REFERATO estas malrekomendinda vorto. Efektive ĝi estas unu el tiuj *evitindaj pseŭdointernaciaj* radikoj, kiuj estas internaciaj nur laŭ la formo, tute ne laŭ la senco. Uzi konstante la neologismojn REFERI kaj REFERATO anstataŭ la fundamentaj vortoj RAPORTI kaj RAPORTO, same kiel uzi la germanan vorton PLAKATO anstataŭ la fundamenta vorto AFIŜO, estas senutile kaj sencele. Pri la faka, eble taŭga, uzado de REFERATO en la jurista signifo povas decidi nur la juristoj mem.

Fakulo.

MEMORNOTO

Represis el "Sennaciulo".

Le Droit du Peuple, Laŭsanne, 3-VIII-26: "Rikolto de sinmortigoj en Horthy-ujo" (90), "El germana distrikto" (97). — *Le Travail*, Genève, 3-VIII-26: "Sinmortigoj en Horthy-ujo" (90), "El germana distrikto" (97). — *La Flamme*, St. Etienne, 20-XI-26: "Hispana reakcio kaj instruado" (106). — *Sindiqué du Centre*, Bourges, nov.-26: "Fizkulturo en USSR" (107). — *L' Ouvrier du Bois et Bâtiment*, Laŭsanne, 30-VI-26: "La vivkondiĉoj en Italio" (89). — *Le Libéré*, Nice, 30-XI-26: "Klerikala agado en Hispanio" (91). — *Sächsische Arbeiterzeitung*, Leipzig, 11-XII-26: "Festotago okaze de l' rikolto en vilaĝo Makuŝino" (116). —

Represis el "Sennacieca Revuo".

Orlovskaja Pravda, Orel, 8-XII-26: "Labormarkoj" (sept.-26).

Enhavas notojn pri SAT.

Sasnanie, Detroit, 19-XI-26.

Enhavas tradukajon el esperantistaj leteroj.

Le Droit du Peuple, Lausanne, 3-VIII-26. — *Le Travail*, Genève, 3-VIII-26. — *Neue Zeitung*, München, 13-XII-26. — *Sasnanie*, Detroit, 19-XI-26. — *Raboĉij Put'*, Smolensk, de 9-XII ĝis 16-XII dudekok tradukajojn. — *Krasnoarmejskaja Pravda*, Smolensk, dum sama tempo 26 tradukajojn. *Tovariŝĉ*, Vjazma, 8-XII-26. — *Junij Tovariŝĉ*, Smolensk, 5-XII-26. — *Junij Pioner*, Smolensk, de 9-XII ĝis 16-XII ses tradukajojn.

Enhavas priesperantajn artikolojn.

L'Unité, Châtellerault, 15-X-26. — *Raboĉij Put'*, Smolensk, inter 9-XII kaj 16-XII-26 du artikolojn. — *Krasnoarmejskaja Pravda*, Smolensk, dum sama tempo tri. — *Junij Pioner*, Smolensk, dum sama tempo kvar artikolojn. — *Krasnij Voin*, Moskvo, 1-XII-26. — *Krasnaja Zvezda*, Moskvo, 28-XI-26. — *Krasnoarmejskaja Zvezda*, Novo Sibirsk, 11 kaj 12-XI-26. —

KORESPONDADO

Aŭstrio.

— Gek-doj el progresinta kurso dez. koresp. kolektive pri ĉ. temoj, L, PI, bfl. k. ĉ. l., krom G rmanio. Adr.: *Josef Leser*, Geiselbergstr. 48/451/2-a, *Wien, XI*.

K-do *Alois Graller*, Gradenberg, 69, *Poŝto Köflach* (Stirio), serĉas gajajn k. seriozajn gekoresp-antojn en ĉ. l. PK. PI. Skribu multnombre!

Germanio.

Esp.-grupanoj de Nekarsulm (N. S. U.) dez. koresp. k. ĉ. l., certe resp. Adr.: *Friedrich Rau*, Löwengasse, 3, *Nekarsulm* (Wttbg.).

K-do *W. Möbius*, Beckerstr. 1, *Halle a. S.*, dez. koresp. pri ĉ. temoj.

K-do *Walter Braun*, Windorfer Str. 118, *Leipzig, W. 32*, dez. koresp. pri ĉ. temoj, L, PK, PI, k. ĉ. l.

K-do *Ewald Braun*, Eythraer Str. 15, *Leipzig W. 32*, dez. koresp. kun ŝak-ludantoj, k. ĉ. l.

K-do *Kurt Gröbner*, Magdalenenstr. 8, *Leipzig N. 21*, dez. koresp. k. ĉ. l. L, PK, PI, certe resp.

Adresŝanĝo: K-do *H. Stöcker*, Wehrhan, 32, I. *Düsseldorf* (stratŝanĝo).

— Grupo da lernantoj el senkonfesa lernejo dez. koresp. pri ĉ. temoj, k. ĉ. l. Adr.: K-dino *Käte Kreuzer*, Ober Str. 34, *Solingen-Höhscheid*.

K-do *Erich Dankert*, Gerlachstr. 97, d, *Königsberg i. Pr.* dez. koresp. pri turismo k. a. temoj, L, PI, k. ĉ. l. Certe resp.

— Komunista junulargrupo aranĝas plakatekspozicion en januaro k. petas sendi plakatojn, murgazetojn, gazetojn k. broŝurojn el ĉ. l. Laŭ deziro ni sendas germ. plakatojn ktp. Adr.: K-do *Martin Schröder*, Moltkestr. 41, *Dresden, N. 22*.

K-do *Karl Gründemann*, Bachstr. 56, *Stuttgart-Untertürkheim*, dez. koresp. pri ĉ. temoj, L, PK, PI, bfl. k. ĉ. l., interŝanĝas ankaŭ gazetojn. Nepre resp.

K-do *Fritz Lehmann*, Hauptstr. 244, *Mügeln*, Bez. Leipzig, dez. koresp. precipe kun ekstereŭropanoj L, PK, PI.

K-do *R. Schieferdecker*, Schulgasse, 143, *Mügeln*, Bez. Leipzig, dez. koresp. L, PK, PI, k. ĉ. l.

K-do *Otto Heinrich*, Gartenstr. 256, I, *Mügeln*, Bez. Leipzig, dez. koresp. precipe kun seruristoj, L, PK, PI, k. ĉ. l.

Litovio.

K-do *S. Galbuogis*, stakiai, šimkaičiai, *Raseiniai*, dez. koresp. k. ĉ. l. pri drinkeco, alkoholismo k. pri a. temoj. L, PK, PI. Precize resp.

Nederlando.

K-do *H. A. Hoogervorst* (5612) *Aalsmeer* ne povas respondi al siaj gekoresp-antojn pro malsano.

Sovet-Unio.

— Pionir-taĉmento en la nomo de Kalinin, dez. koresp. kun infan-organizaĵoj ĉiul. Adr.: K-do *R. Tkaĉenko*, Ĉeĥovski, 9, 1, *Kiev*.

K-do *B. Zaika*, Ĉeĥovski, 9, 1, *Kiev*, dez. koresp. kun ĥina komjunuloj, L, PI.

— Pionir-taĉmento en la nomo de Tomski, dez. koresp. kun infan-organizaĵoj ĉiul. Adr.: *Pioner-otrjad pri tipografii Juz'a*, Zolotovorotska, 11, *Kiev*.

K-do *M. A. Mednik*, Lvovska, 1/12, *Kiev*, dez. koresp. pri div. temoj L, PI, k. ĉ. l.

K-do *P. Zeddeler*, Tiĥvinskaja ul. 37, kv. 2, *Moskvo, 55*, dez. koresp. kun radio-amatoroj el ĉ. l.

— Studentoj — junulkomunistoj de Teĥnikumo de Ligilo, Gorohovskaja-str. 16, *Moskvo* dez. koresp. diversteme k. Gek-doj el tuta mondo.

K-do *Aleksio Leŝukov*, Gubernia Centra Biblioteko, *Murmansk*, k. ĉ. l.

K-do *Petro Onno*, Raboĉij Klub "Mestranec", *Murmansk*, k. ĉ. l.

K-do *K. Afanasjev*, ul. Lenina, 101, *Vjazjma* (Smolensk. gub.) dez. koresp. pri div. temoj k. ĉ. l.

Adresŝanĝo: K-do *E. Rödel*, N-Leningradskaja, 5, *Smolensk*, (antaŭe en Leipzig).

K-do *N. A. Muha*, Bolŝaja, 61, *Minusinsk* (Siberio) dez. koresp. pri ĉ. temoj, precipe kun Hispanio, Portugalio, Nederlando k. Francio.

— Esp. gelernantoj dez. koresp. k. ĉ. l. pri lab. vivo k. a. temoj. Adr.: Rab. Klub, Rondeto "Esperanto", *Tejkovo*, (Iv.-Voznesensk gub.).

K-doj *Zemcov*, 1, Puŝkarnaja, 14, k. *Petrunin*, Placo de K. Marks, 1, *Orel*, dez. koresp. k. ĉ. l., L, PK, PI. Resp. garantiata.

K-do *N. Orlov*, Ukom VKP (b), *Makarjev* (Iv.-Voznesensk. gub.) dez. koresp. pri ĉ. temoj, L, PK, PI, bfl. k. ĉ. l., ĉiam resp.

— Esper-rondeto ĉe Proftekŝkolo, *Makarjev* (Iv.-Voznesensk. gub.) dez. koresp. pri ĉ. temoj kun lernantoj, L, PK, PI, k. ĉ. l.

K-do *Fade en Ĉita* petas pardonon de siaj koresp-antoj pro daŭra nerespondo. Tro da okupo kaŭzis tion. Laŭeble li penos kontentigi ĉiujn.

K-do *S. Goldfeder* "Esperanto" *Kremenĉug*, petas ĉiujn siajn konatulojn, VI-a kongresintojn inter-koresp. pri ĉ. temoj.

— Rondeto de geesp-istoj ĉe Fabrik-komitato serĉas seriozajn gekoresp-antojn por koresp. kolektive k. organizoj: junularaj, komsomolanaj, sportulaj, partiaj, klubaj, sindikataj k. a. k. ĉ. l. Akceptas ankaŭ individuan koresp-adon. Resp. garantiata. Adr.: Rondeto de Esperantistoj ĉe Fabrik-komitato, *Petrovsk-Zabajkalskij* (Siberio).

Usono.

Adresŝanĝo: K-do *Karl Fröding*, 1448, Eighth Ave., *Rockford*, (Illinois), petas koresp-antojn pri naturkuracado, etnografio, lingvoscienco, ankaŭ el ne-eŭropaj landoj.

SIBERIANOJ, ATENTU!

Kiu scias kie troviĝas s-ro *Max Langberg* (militkaptito), nask. 1887 en Ĉernauti (Rumanio), militkaptita la 22-III-1915 ĉe Przemysl (Polio). Unue li estis en Beresovsk, gub. Perm (Ural), poste en *Kamen*, Saratovskaja, *gub. Tomsk* (Altai), de kie venis lia lasta sciigo en 1920. — Sciigojn bv. adresi al K-do Sperling, Wien III, Marxerg. 52/7, Aŭstrio.

*

SUPRANACIA KOMUNUMO

(3, place de Panthéon, Paris V-e)

En kelkaj esperantlingvaj dokumentoj de l' "SK" oni trovas tiujn terminojn: Supernacia aŭ supernacieca Respubliko, kiujn anstataŭos de nun *supranacia komunumo*.

La definitive elektita termino eble ne havas unuavide la klarecon de la du unue elektitaj, tamen en ili troviĝas kaŭzoj de malbona kompreno, tial ni decidis alpreni la radikojn:

Supranaci, neologismo, kiu signifas: super la nacia karaktero. Komunumo, kiu signifas: io komuna al ĉiuj kaj kiu ne havas la politikan sencon de la vorto respubliko. Tiel ni esperas, ke tiu zorge pripensita elekto malpermesos ĉian miskomprenon.

Presejo: Uns-Produktivgenossenschaft, Leipzig (Germanio)